

LUNDS
UNIVERSITET

Utbildning - vägen bort från sexuellt våld?

En kvalitativ innehållsanalys om huruvida det finns ett samband mellan utbildningsnivån och undervisningsinnehållet för att motverka förekomsten av olika former av sexuellt våld i Etiopien

Ebba Åstrand Raij

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: höstterminen 2016
Handledare: Lena Halldenius och Ida Jansson
Omfång: 12 948

Abstract

I dagens samhälle förekommer olika former av sexuellt våld. I den här uppsatsen granskas två former av sexuellt våld mot kvinnor; kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relation. Förekomsten av dessa två våldstyper kommer granskas i ljuset av utbildningsfrågan. De övergripande frågeställningarna är:

- *Går det att finna ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relation i Etiopien?*
- *Hur stor påverkan har undervisningsinnehållet på befolkningens kunskaper om sexuella rättigheter i Etiopien?*
- *Vad kan man få ut av innehållsanalysen genom att applicera Nussbaums kapacitetsmodell på undersökningen?*

Syftet är att genom en kvalitativ innehållsanalys, där Martha C. Nussbaums kapacitetsmodell agerar teori, få en djupare förståelse för om det finns några samband mellan utbildning och förekomsten av kvinnlig könsstympning respektive sexuellt våld i nära relation inom Etiopien. Förutom två intervjuer med personer som arbetar med människorättsfrågor i Etiopien består mitt material av ett flertal rapporter och tidigare forskning inom området. Genom min teori har jag utgått från att utbildning har en viktig roll i flera avseenden när det rör sig om att motarbeta olika former av sexuellt våld. Mitt resultat pekar på att det finns ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning i Etiopien. Däremot pekar analysen att det inte finns tillräckligt med material för att besvara huruvida det finns ett samband mellan utbildningsnivån och sexuellt våld i nära relation i Etiopien. Analysen pekar även på att undervisningsinnehållet har stor påverkan på befolkningens kunskaper om sexuella rättigheter i Etiopien.

Nyckelord: Utbildning, läs- och skrivkunnighet, sexuellt våld i nära relation, kvinnlig könsstympning, sexuella rättigheter, Etiopien

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Problemformulering, syfte och frågeställningar</i>	2
1.2	<i>Material och avgränsningar</i>	3
1.2.1	<i>Primärmaterial</i>	4
1.2.2	<i>Sekundärmaterial</i>	7
1.2.3	<i>Källkritik</i>	8
1.2.4	<i>Begreppsdefinitioner</i>	10
1.3	<i>Forskningsetiska bedömningar</i>	11
2	Tidigare forskning	12
2.1	<i>Forskning kring utbildningsfrågan i Etiopien</i>	12
2.2	<i>Forskning kring sexuellt våld i Etiopien där utbildningsfrågan är inkluderad</i>	13
2.3	<i>Min undersökning i förhållande till det rådande forskningsläget</i>	16
3	Teori och metod	17
3.1	<i>Teori</i>	17
3.2	<i>Metod</i>	18
4	Innehållsanalys	22
4.1	<i>Omfattningen av kvinnlig könsstympning</i>	24
4.2	<i>Koppling mellan förekomsten av kvinnlig könsstympning och utbildningsnivån</i>	25
4.3	<i>Omfattningen av sexuellt våld i nära relation</i>	26
4.4	<i>Koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivån</i> 27	
4.5	<i>Koppling mellan kunskaperna om sexuella rättigheter och utbildningsnivån i Etiopien</i>	29
5	Analys och diskussion	31
5.1	<i>Analys</i>	31
5.1.1	<i>Sexuellt våld i nära relation</i>	31
5.1.2	<i>Kvinnlig könsstympning</i>	33
5.1.3	<i>Betydelsen av undervisningsinnehållet i utbildningen</i>	34
5.1.4	<i>Nussbaums kapacitetsmodell applicerat på undersökningens resultat</i>	36
5.2	<i>Diskussion</i>	38
6	Sammanfattning	41
	Referenser	43
	Bilagor	46

1 Inledning

Etiopien är ett mycket fattigt land med en befolkning på cirka 97 miljoner invånare.¹ Enligt en rapport från 2008 av UNICEF mister nästan sju procent av alla barn i landet sina liv innan de fyller ett år.² Till följd av fattigdomen finns en försörjningsplikt som gör att många barn hindras ta del av sin rätt till skolundervisning. Det är svårt att med säkerhet säga hur omfattande utbildningsbristen är i landet. Enligt utrikesdepartementets rapport från 2016 samt UNESCO:s uppgifter från 2014 påbörjar de flesta barn i Etiopien skolan, men endast en tredjedel fullgör den åttaåriga grundutbildningen.^{3;4} För att motarbeta undervisningsbristen i landet har Etiopiens regering infört grundläggande skolgång för alla, något som påverkat kvalitén på undervisningen negativt.⁵ Att utbildning är en viktig byggsten för ett fungerande samhälle och en välmående befolkning är näst intill ett vedertaget faktum runt om i världen. Däremot är det inte lika vedertaget huruvida det finns direkta samband mellan utbildning och förekomsten av sexuellt våld i form av kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relationer.

Enligt barnkonventionens 24:e artikel ska alla stater som ratificerat barnkonventionen vidta åtgärder för att avskaffa traditionella sedvanor som utgör en risk för barns hälsa, vilket innefattar innebörden av kvinnlig könsstympning.⁶ Trots att landet infört ett rättsligt förbud mot könsstympning sker det fortfarande i stor omfattning runt om i landet.⁷ Även våld i nära relationer är vanligt förekommande runt om i världen, trots att det utgör ett ansevärt hot mot

---

¹ United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), "Education and literacy", 2016 UNESCO Institute of Statistics, hämtat 2016-12-19

² Utrikesdepartementet, "Mänskliga rättigheter i Etiopien 2010", Allmänna dokument om biståndet och utvecklingsfrågor, 2010, s.10

³ Utrikesdepartementet, 2010, s. 11

⁴ UNESCO, hämtat 2016-12-19

⁵ Utrikesdepartementet, 2010, s. 11

⁶ S Johnsdotter, R Aregai, A Carlbom, K Moussa och B Essén, "Aldrig mina döttrar": En studie om attityder till kvinnlig omskärelse bland etiopier och eritreaner i Sverige, Rädda Barnen, 1. uppl., Elanders Info logistics Väst AB, Stockholm, 2005, s.5

⁷ Utrikesdepartementet, 2010, s.2

kvinnans rättigheter och välmående.⁸ I den här studien ska jag undersöka omfattningen av kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relationer, för att sedan studera vilken inverkan utbildningsnivån samt undervisningsinnehållet har för att motverka sexuellt våld i Etiopien.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

De rättigheter vi har som människor är vanligtvis komplexa och på olika sätt sammanbundna med varandra. Med Nussbaums teori om att utbildning är roten till övriga kapaciteter har alla rättigheter en koppling till utbildning.⁹ Hur ser det då ut när det kommer till kroppslig integritet; har utbildning ett direkt samband med praktiserandet av sexuellt våld? Trots att majoriteten av världens befolkning har tillgång till utbildning förekommer det olika former av sexuellt våld världen över. I den här uppsatsen kommer jag undersöka huruvida utbildningsnivån på befolkningen i Etiopien har ett samband med förekomsten av kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relation.

Genom att applicera Martha C. Nussbaums kapacitetsmodell på min undersökning är syftet att genom en kvalitativ innehållsanalys få en djupare förståelse för vilken inverkan utbildning har för att motverka sexuellt våld i form av kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relation inom Etiopien.

Mina frågeställningar är följande:

Går det att finna ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relation i Etiopien?

Hur stor påverkan har undervisningsinnehållet på befolkningens kunskaper om sexuella rättigheter i Etiopien?

Vad kan man få ut av innehållsanalysen genom att applicera Nussbaums kapacitetsmodell på undersökningen?

---

⁸ Chai, Jeanne, m.fl., "Association between intimate partner violence and poor child growth: results from 42 demographic and health surveys." *Bulletin Of The World Health Organization* 94, no. 5 s.331-339. *CINAHL Complete*, EBSCOhost, 2016, s.331

⁹ Nussbaum, Martha Craven, *Främja förmågor: en modell för mänsklig utveckling*, Karneval, Stockholm, 2013, s.158

1.2 Material och avgränsningar

Mitt material består av intervjuer, rapporter och vetenskapliga artiklar. Intervjuerna består av två intervjuer som jag genomfört över mejlkontakt med två personer som på olika sätt arbetar med människorättsfrågor i Etiopien. Intervjuerna finns bifogade som bilagor. De vetenskapliga artiklar som tagits fram har hittats genom LUB Search, vilket är en sökbas för studenter inom Lunds Universitet. Artiklarna är utvalda för att vara aktuella, relevanta, trovärdiga och sanningsenliga. Därför har endast artiklar som är *peer review* valts ut under urvalsprocessen. Rapporterna är gjorda av forskare och experter inom sitt område. Rapporterna är alla tillgängliga genom internet. Allt material berör olika former av sexuellt våld inom Etiopien, varav de flesta är speciellt inriktade på kvinnlig könsstympning eller sexuellt våld i nära relationer. Större delen av materialet behandlar även utbildningsfrågan. Bland det material som ligger under sekundärmaterial finns det artiklar som har ett globalt perspektiv eller som på andra sätt har en annan vinkel än vad mitt primärmaterial har. Tanken bakom det är att få in ett vidare perspektiv som kan granska resultatet av min undersökning. Tack vare att jag har material som tillsammans studerar olika former av sexuellt våld på lokal, nationell och global nivå ger det en omfattande förståelse för hur situationen ser ut i Etiopien. Mitt material har vissa brister, inte i fråga om trovärdighet men i omfång av utbildningsfrågan. Större delen av forskningsläget baseras antingen på utbildningsfrågan eller frågan om sexuellt våld, medan det finns mycket begränsat med forskning som gjorts för att studera möjliga samband mellan dessa.

Sexuellt våld kan praktiseras på många olika sätt. För att undersökningen ska bli genomförbar har jag valt att begränsa sexuellt våld till kvinnlig könsstympning och sexuellt våld mot kvinnor i nära relation inom Etiopien. Det skulle vara intressant att studera sambanden mellan utbildning och sexuellt våld mot både män och kvinnor. Tyvärr har det gjorts ytterst lite forskning kring sexuellt våld mot män inom Etiopien, vilket gör att undersökningen kommer vara avgränsad till endast sexuellt våld mot kvinnor. Vid urval av primärmaterial har jag haft fem kriterier, vilka presenteras under "Primärmaterial". Ett av kriterierna har varit att materialet ska vara från 2010 och framåt. Tanken med tidsbegränsningen är att undersökningen ska bygga på aktuella siffror.

1.2.1 Primärmaterial

Vid val av primärmaterial har jag utgått från material som jag gör en kvalitativ innehållsanalys på. Jag har också haft Nussbaums kapacitetsmodell som utgångspunkt vid urval av primärmaterial. Jag vill använda mig av primärmaterial som talar om kvinnlig könsstympning eller sexuellt våld i nära relation och har en tydlig koppling till utbildningsfrågan. Därför kommer jag främst använda mig av vetenskapliga artiklar som undersöker olika former av sexuellt våld i Etiopien samt undervisningsinnehållet när det kommer till att utbilda befolkningen om sina sexuella rättigheter. Vid val av primärmaterial har mina kriterier varit följande:

- Material från 2010 och framåt
- Material med direkt anknytning till Etiopien
- Material som berör kvinnlig könsstympning eller sexuellt våld i nära relation samt faktorer bakom praktiserandet
- Materialet ska komplettera varandra genom att de inte undersöker exakt samma sak
- De vetenskapliga artiklarna ska vara *Peer Review* och eventuella rapporter ska vara gjorda av experter inom området

Utöver två intervjuer och sex vetenskapliga artiklar består mitt primärmaterial av en rapport från Central Statistical Agency och Inne City Fund, ICF. Rapporten förkortas 2016 EDHS och blev färdig i oktober 2016, vilket gör den högst aktuell för min undersökning. I rapporten publiceras resultatet av ett flertal studier kring våld mot kvinnor i Etiopien. I 2016 EDHS har det gjorts en omfattande studie av våld i nära relationer bland gifta och skilda kvinnor mellan 15-49 år. I studien har man undersökt erfarenheter av både emotionell, fysisk och sexuellt våld från sin partner och jämfört antalet offer med kvinnornas ålder, religion, civilstånd, vistelse i landet, region, utbildning och inkomst.¹⁰ I rapporten publiceras även en omfattande studie som undersöker hur många kvinnor i åldrarna 15-49 som genomgått olika former av könsstympning. Studien undersökte även kvinnornas kunskaper och attityder kring praktiserandet av könsstympning.¹¹

Som ovan nämnt kommer jag även använda mig av två intervjuer jag genomfört med personer i Etiopien. Vid val av intervjuer har jag haft Nussbaums syn på adaptiva

---

¹⁰ Central Statistical Agency (CSA) [Etiopien] och ICF, *Ethiopia: Demographic and Health Survey 2016: Key Indicators Report*, Addis Abeba, Ethiopia, och Rockville, Maryland, USA, publicerad Oktober 2016, s.44

¹¹ Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.45

preferenser i åtanke. Med adaptiva preferenser syftar Nussbaum på faran med att mäta utveckling genom upplevd tillfredsställelse. Nussbaum är emot att mäta upplevd tillfredsställelse då hon menar att hur tillfredsställd man är beror på normer och förväntningar, vilket gör att människor kan uppleva sig nöjda av orättvisa skäl.¹² Därför har jag valt att inte intervjua personer om hur tillfredsställda de är med sitt liv på det privata planet. Jag har istället intervjuat människor som arbetar med människorättsfrågor i Etiopien och därför talar från sina arbetserfarenheter inom området. Jag har haft möjlighet att intervjua Anette Dahlström. Hon arbetar som handläggare för rättssektorn och mänskliga rättigheter på ambassaden i Etiopiens huvudstad Addis Abeba. Dahlström berättar om vilka faktorer hon anser ligger bakom sexuellt våld och vikten av sexualundervisning för att arbeta mot sexuellt våld i landet.¹³ Den andra intervjun är med Mehret Equbay Berehe som arbetar inom den etiopiska organisationen Yellow Movement AAU i Etiopien. Yellow Movement AAU är ett initiativ av unga i Addis Ababa University som arbetar med att stärka kvinnors roll i högre utbildningar. Berehe tar upp att det finns en forskningsbrist kring våld mot kvinnor i Etiopien, men poängterar att det blivit bättre under de senare åren. Berehe pratar även om bristerna i den utbildning som ges idag.¹⁴

Den forskning jag kommer använda som primärmaterial presenteras kortfattat nedan. För en utförligare beskrivning av studiernas resultat hänvisas läsaren till avsnittet ”Tidigare forskning”.

Mulugeta Gajaa med flera har skrivit en vetenskaplig artikel om kvinnlig könsstympning, där de har undersökt hur utbrett det är att ha minst en könsstympad dotter under 15 år. Studien är gjord på 610 mödrar i Hababo Guduru District i västra Etiopien. I studien har de undersökt om det finns samband mellan praktiserandet av könsstympning och mödrarnas skriv- och läskunnighet, utbildningsnivå samt kunskaper om kvinnlig könsstympning.¹⁵

Mulugeta Tamire och Mitike Molla har studerat könsstympning bland high school tjejer i Hadiya zone, i regionen Southern Nations, centrala Etiopien. Studien gjordes 2011 och publicerades 2013. I studien undersöker forskarna omfattningen av kvinnlig könsstympning i

---

¹² Nussbaum, 2013, s.62

¹³ Dahlström, Anette, finnes under bilaga 1, genomförd 3 december 2016

¹⁴ Behrehe, Mehret Equbay, finnes under bilaga 2, genomförd 13 december 2016

¹⁵ Gajaa, Mulugeta, m.fl., "Prevalence and associated factors of circumcision among daughters of reproductive aged women in the Hababo Guduru District, Western Ethiopia: a cross-sectional study." *BMC Women's Health* 16, s.1-9. *Academic Search Complete*, EBSCOhost, 2016

förhållande till föräldrarnas samt tjejernas utbildningsnivå. Den här artikeln saknar sidnumrering vilket gör att jag istället kommer numrera efter fotnot, rubrik eller liknande.¹⁶

Den tredje vetenskapliga artikeln jag kommer använda mig av som primärkälla är från 2016 och gjord av Tesfaye Setegn med flera. Studien har tittat på två gamla studier från 2000 respektive 2005, där en stor mängd kvinnor från olika regioner i Etiopien fick svara på om de har genomgått en könsstympning. Den har även med utbildningsnivån som en aspekt.¹⁷ Min tanke med att ta med den här studien i undersökningen är att den kan ge upplysning om förändringar som skett över tid, vilket ger mig möjlighet att kommentera möjliga förändringar.

Jag kommer även använda mig av en vetenskaplig artikel gjord av Bedilu Abebe Abate med flera. De har gjort en undersökning om våld i nära relationer under graviditeter bland kvinnor i distriktet Abay Chomen i västra Etiopien. Studien gjordes 2014 och publicerades 2016. Den utgår från vad knappt 300 gravida kvinnor svarade angående deras erfarenheter av våld i nära relation i samband med deras senaste graviditet. Kvinnorna som deltog var mellan 15-49 år gamla.¹⁸ Majoriteten av kvinnorna och deras partner var mellan 25-34 år.¹⁹ I studien har det gjorts kopplingar till kvinnans och mannens skriv- och läskunnighet.

Den femte artikeln är skriven av Yohannes Mehretie Adinew, Abebaw Gebeyehu Worku och Zelalem Birhanu Mengesha. De undersöker i vilken grad universitetsstudenter i Etiopiska universitet har kunskap om sexuella och reproduktiva rättigheter. I undersökningen deltog 648 studenter, varav 80.4 % var killar. De kommer fram till att studenternas kunskaper var låga och att det därför krävs att man lägger till utbildning om dessa rättigheter i *high school* och på högre utbildningar.²⁰

Den sjunde primärkällan är en vetenskaplig artikel gjord av G. G. Gebretsadik och G. G. Weldearegay. De har gjort en studie kring den unga befolkningens kunskaper om sexuella

---

¹⁶ Tamire, Mulugeta, och Mitike Molla. "Prevalence and belief in the continuation of female genital cutting among high school girls: a cross-sectional study in Hadiya zone, Southern Ethiopia." *BMC Public Health* 13, no. 1 p.1-19. *Academic Search Complete*, EBSCOhost, 2013

¹⁷ Setegn, Tesfaye, Yihunie Lakew, and Kebede Deribe. "Geographic Variation and Factors Associated with Female Genital Mutilation among Reproductive Age Women in Ethiopia: A National Population Based Survey." *Plos ONE* 11, no. 1, s.1-17, *Academic Search Complete*, EBSCOhost, 2016

¹⁸ Abate, Bedilu Abebe, m.fl., "Determinants of intimate partner violence during pregnancy among married women in Abay Chomen district, Western Ethiopia: a community based cross sectional study." *BMC Women's Health, CINAHL Complete*, EBSCOhost, 2016, 16:16, s.1

¹⁹ Abate, m.fl., 2016, s.3f.

²⁰ Adinew, Yohannes Mehretie, Worku, Abebaw Gebeyehu, Mengesha, Zelalem Birhanu, "Knowledge of reproductive and sexual rights among University students in Ethiopia: institution-based cross-sectional", *BMC International Health and Human Rights*, 2013 13:12.

och reproduktiva rättigheter. Med unga syftar studien på alla mellan 15 och 24 år.²¹ Undersökningen har gjorts på 781 personer, varav 96.8 % deltog. 52.2 % av deltagarna var tjejer.²² I undersökningen nämns faktorer som påverkar personernas kunskaper, varav utbildningsnivå är en. Artikeln är användbar då jag vill se på vilken påverkan utbildning har för människors rätt att kräva och tillhandahålla andra rättigheter. Den här studien kan ses tillsammans med Adinew:s studie i förgående stycke. Till skillnad från Adinew:s studie är den här baserad på unga med olika utbildningsnivåer.

1.2.2 Sekundärmaterial

Som sekundärmaterial har jag en hemsida, två vetenskapliga artiklar och två rapporter som berör utbildningsfrågan samt omfattningen av sexuellt våld i olika former. Den ena rapporten kommer från utrikesdepartementets, UD:s, rapportering om Etiopien, utgiven 2010. I den finns mycket relevant information om både rätten till utbildning, men även om hur den rättsliga ställningen hos kvinnor ser ut i Etiopien. I rapporten framkommer det att på grund av de djupt inrotade könsrollerna i landet är möjligheten att tillgå rättsväsendet mer begränsat för kvinnor än för män.²³

Den andra rapporten är gjord 2005 för Rädda Barnen. Personerna bakom rapporten är bland annat Sara Johnsdotter. Hon är professor i hälsa och samhälle med inriktning på medicinsk antropologi. Tillsammans med ett flertal andra personer har hon skrivit en rapport om kvinnlig könsstympning bland etiopier och eritreaner i Sverige. Rapporten tar bland annat upp begreppet kvinnlig könsstympning, den socioekonomiska faktorn till praktiserandet av könsstympning samt forskaren Geery Mackies tre villkor för att få en förändring av praktiserandet. Mackies andra villkor handlar om att personer måste få kunskap om traditionens nackdelar för att det ska bli en förändring i praktiserandet av kvinnlig könsstympning.²⁴ Mackies kunskapsvillkor kommer vara användbart vid analys av utbildningsfrågan och dess samband med praktiserandet av kvinnlig könsstympning. Med den socioekonomiska faktorn syftar forskarna på det ekonomiska kravet att gifta sig för att klara

---

²¹ Gebretsadik, G. G., och Weldearegay, G. G., "Knowledge on reproductive and sexual rights and associated factors among youths, Shire town, Tigray, Northern Ethiopia.", *International Journal Of Research In Pharmacy & Science* 6, no. 2, p. 30-37, *Academic Search Complete*, 2016, 30

²² Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.33

²³ Utrikesdepartementet, 2010, s.7

²⁴ Johnsdotter, m.fl., 2005, s.29

sig finansiellt. Med den allmänna bilden av att en god kvinna ska vara könsstympad leder det i sin tur till att många föräldrar väljer att könsstympla sina döttrar. Att vara könsstympad underlättar därmed sökandet efter en äktenskapspartner vid senare ålder.²⁵ De två rapporterna kommer vara användbara för att ge en bakgrundsinformation kring forskningsområdet samt vara till hjälp vid min analys och diskussion.

För att stödja upp med aktuell statistik kring hur många som utbildar sig på olika nivåer samt är läs- och skrivkunniga i landet kommer jag ta del av statistisk information från *United Nations Educational Scientific and Cultural Organization:s* (UNESCO:s) hemsida. Deras statistik kommer från 2015 och bakåt, därmed är den mycket aktuell. Jag kommer ta del av UNESCO:s uppgifter främst för att få en bakgrundsförståelse för Etiopien som land och för att se hur omfattande utbildningsbristen är i landet.

Avslutningsvis kommer jag som ovan nämnt ta del av två vetenskapliga artiklar i min analys. Den ena artikeln berör en stor studie som gjorts kring våld mot kvinnor i ett flertal länder, där utbildningsfrågan inkluderats i studien.²⁶ Den andra är skriven av norskan Anne Trine Kjørholt som ifrågasätter den universella synen på att utbildning alltid är den bästa lösningen på ett människovärdigt liv.²⁷ Dessa två artiklar kommer presenteras mer ingående under ”Tidigare forskning”.

1.2.3 Källkritik

När det kommer till de forskningsartiklar jag använt mig av är alla *Peer Review*, vilket innebär att de är granskade och godkända av experter inom ämnet. Därmed förlitar jag mig på att deras uppgifter är korrekta. Vid eventuella tydligt subjektiva ståndpunkter inom den tidigare forskningen kommer jag vara tydlig med att hänvisa till vem som förespråkar vad.

Rapporten 2016 EDHS har gjorts med hjälp av bistånd från en rad olika aktörer, bland annat Förenta Nationerna, världsbanken samt den etiopiska- och den nederländska ledningen.²⁸ Med anledning till att flera stora aktörer ligger bakom finansieringen tvivlar jag

---

²⁵ Johnsdotter, m.fl., 2005, s.26

²⁶ Chai, Jeanne, m.fl., "Association between intimate partner violence and poor child growth: results from 42 demographic and health surveys." *Bulletin Of The World Health Organization* 94, no. 5 s.331-339. *CINAHL Complete*, EBSCOhost, 2016

²⁷ Kjørholt, Anne Trine, "Childhood as Social Investment, Rights and the Valuing of Education.", *Children & Society*, 27, no. 4 s.245-257, 2013

²⁸ Central Statistical Agency & ICF, 2016

på att statistiken är felaktig. Däremot går det inte att utesluta att det möjligtvis finns bakomliggande motiv till rapporten, främst med tanke på att flera inflytelserika aktörer har varit inblandade. Övrigt kan kritik riktas mot att rapporten endast nämner kvinnans utbildningsnivå, inte förövarens. Därmed ger rapporten en begränsad synvinkel på kopplingen mellan utbildning och praktiserandet av sexuellt våld. Det här är dock inget rapporten 2016 EDHS är ensam om, större delen av mitt material har endast kopplat offrets/kvinnans utbildningsnivå till praktiserandet av kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relationer.

Rapporten ”Aldrig mina döttrar” är framtagen av Rädda Barnen, vars vision enligt de själva är att sprida kunskap om barns förhållanden, ge vägledning och vara en grund för diskussioner.²⁹ Rapporten är skriven av ett forskningsteam på 5 personer, varav två filosofi doktorer, en hälsoinformatör, en forskare samt en gynekolog. Jag ser ingen anledning att ifrågasätta rapportens trovärdighet då det är forskningsteamet själva som står för innehållet i rapporten. Rapporten bygger dock på intervjuer med ett fyrtiotal män och kvinnor med etiopisk och eritreansk bakgrund, vilket gör att det inte går att dra några generella slutsatser av resultatet.³⁰ Därför har jag valt att inte använda mig av själva intervjuerna i min analys. Istället kommer jag ta del av den kunskap som forskarna förmedlar i rapporten kring kvinnlig könsstympning. Jag är även medveten om att rapporten är från 2005 och därför inte fullt aktuell. Uppgifter som troligtvis skiljer sig från den nuvarande situationen i Etiopien har därför undvikits att tas med.

Rapporten om mänskliga rättigheter i Etiopien av Utrikesdepartementet är en sammanställning grundad på deras bedömningar. Precis som Utrikesdepartementet själv påpekar ger inte rapporten en fullständig bild av situationen i Etiopien och den behöver därför stärkas upp med ytterligare källor.³¹ Rapportens innehåll kommer därför främst användas för bakgrundsinformation tillsammans med ytterligare källor, bland annat statistik från UNESCO:s hemsida. UNESCO är en del av Förenta Nationerna och arbetar bland annat för mobiliserandet av utbildning.³² Jag ser ingen större anledning att ifrågasätta den statistik UNESCO uppvisar på sin hemsida angående utbildningsfrågan. Däremot är det viktigt att vara medveten om de svårigheter som finns i att veta exakt hur många procent av befolkningen

---

²⁹ Johnsdotter m.fl., 2005, tryckortssidan

³⁰ Johnsdotter, m.fl., 2005, s.5

³¹ Utrikesdepartementet, 2010, s.1

³² United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), ”Introducing UNESCO”, hämtad 2016-12-30

som går i skolan, eftersom Etiopien är ett land där många människor lever i extrem fattigdom och där det inte finns en garanti för att alla barn blir folkbokförda.

Jag är medveten om att mina intervjuer har en annan karaktär och en annan status än övrigt material. Därför kommer intervjuerna granskas med en mer kritisk blick än vid granskningen av resterande primärmaterial. Det kommer inte heller dras lika stora slutsatser från intervjuerna som från övrigt material. För att det ska bli en trovärdig analys kommer jag vara noggrann med att granska intervjuernas innehåll tillsammans med övrigt material. Trots de uppräknade bristerna är det från min synvinkel ett värdefullt material som ger en ytterligare synvinkel på mina frågeställningar.

1.2.4 Begreppsdefinitioner

När det kommer till det etiopiska skolsystemet är skolan uppdelad i fyra utbildningsnivåer. *Pre-primary education* är den första utbildningsnivån och är officiellt anpassad för barn mellan 4-6 år. *Primary education* är för barn mellan 7-12 år, *secondary education* för ungdomar mellan 13-18 år och till sist *tertiary education* för ungdomar mellan 19-23 år. Den obligatoriska skolgången är åtta år och innebär obligatorisk skolgång mellan år 7-14.³³

I några citat framöver kommer det förekomma förkortningen FGM vilket står för *Female Genital Mutilation*, den engelska beteckningen på kvinnlig könsstympning. Det kan anses missvisande att säga kvinnlig könsstympning, då begreppet syftar på stympning, medan ingreppen kan göras på ett flertal olika sätt i praktiken. Det här är något som poängteras i rapporten av Rädda Barnen från 2005. Rapporten väljer därför att kalla ingreppet för kvinnlig omskärelse. Jag har dock valt att använda begreppet kvinnlig könsstympning under arbetets gång, främst av bekvämlighet då stora delar av mitt använda material är på engelska och där ingreppet benämns Female Genital Mutilation, vilket på svenska översätts till kvinnlig könsstympning.³⁴ Jag vill dock förtydliga att jag inte har för avsikt att exkludera några former av ingrepp med mitt valda begrepp. Alla former av omskärelse och könsstympning inkluderas i min studie under begreppet kvinnlig könsstympning.

Med begreppet sexuellt våld i nära relationer inkluderas all form av oönskad- eller tvång till sexuella aktiviteter av sin partner.

---

³³ UNESCO, hämtat 2016-12-19

³⁴ Johndotter, m.fl., 2005, s.13

1.3 Forskningsetiska bedömningar

Då sexuellt våld är ett ämne som väcker många etiska frågor har jag valt att vara mycket försiktig med mitt hanterande av material där personers identitet avslöjas. I samband med de intervjuer jag genomfört har jag varit noggrann med inte fråga ut personer som, med min vetskap, själva utsatts för olika former av sexuellt våld. Jag har hållit mig till personer som endast på ett yrkesmässigt plan stöter på människorättsfrågor med direkt koppling till Etiopien och därmed kan besvara frågorna med hjälp av sina yrkeserfarenheter. Vid genomförandet av intervjuerna har jag varit tydlig med att erbjuda anonymitet till de utfrågade. Både Dahlström och Behrehe avböjde erbjudandet och har godkänt att deras namn inkluderas i uppsatsen.

2 Tidigare forskning

Större delen av den tidigare forskning som redovisar resultat inom det område jag valt att studera kommer komma till användning i min studie som primärmaterial, då min kvalitativa innehållsanalys handlar om att hitta mönster och dra slutsatser från vad tidigare forskning visat resultat på inom forskningsläget. Utöver det kommer jag använda tidigare forskning för att analysera utbildningsfrågan i Etiopien och utbildningens påverkan på olika former av sexuellt våld. Nedan kommer en redogörelse för tidigare studier som är av betydelse för min egen.

2.1 Forskning kring utbildningsfrågan i Etiopien

Till primärmaterial har jag funnit två användbara studier kring utbildningsfrågan, där kopplingen mellan utbildning och reproduktiva och sexuella rättigheter varit i fokus.

Det har gjorts en studie om universitetsstudenters kunskaper om sexuella och reproduktiva rättigheter. Resultatet visade på att studenterna hade låga kunskaper där endast 54.5 % ansågs ha kunskaper om dessa rättigheter.³⁵ Dessutom pekade resultatet på att 24 % av studenterna ansåg att mannen har rätt att ha samlag med sin fru oavsett samtycke.³⁶ Faktorer som att ha gått *high school* på en privatskola, ha växt upp i en tätort samt läsa vårdprogrammet antydes ha ett samband med ökade kunskaper bland de som deltog.³⁷ Studien kommer fram till att det krävs att *high school* och högre utbildningar har med sexuella och reproduktiva rättigheter som en del av utbildningen.

Till skillnad från studien ovan är studien av Gebretsadik och Weldearegay riktad mot den unga befolkningens kunskaper om sexuella och reproduktiva rättigheter i en stad i Norra Etiopien. Studiens resultat kommer fram till att 47 % av de som deltagit i studien hade kunskap om reproduktiva och sexuella rättigheter. Här ses utbildningsnivån som en

---

³⁵ Adinew, m.fl., 2013, s.1

³⁶ Adinew, m.fl., 2013, s.4

³⁷ Adinew, m.fl., 2013, s.4-6

påverkande faktor till ökade kunskaper inom området.³⁸ Som nämnt under ”Primärmaterial” har ungefär samma mängd personer deltagit i undersökningarna, men i Adinew:s studie är 80 % av deltagarna killar, till skillnad från Gebretsadik och Weldearegay vars studie där 48 % är killar. Den sistnämnda ger därmed en mer rättvis syn på vad personer oberoende av kön har för kunskaper.

Anne Trine Kjørholt har skrivit en text om vilka följder som kommer av den globala diskursen om att alla barn ska gå i skolan. Kjørholt resonerar kring om huruvida utbildning är en hållbar utvecklingsstrategi för Etiopien. Hennes studie pekar på att det finns en fara med att universella rättigheter kan ta ifrån individer deras sociokulturella tillhörighet.³⁹ Hon nämner att barn som går i skolan missar de lärdomar deras släktingar har att erbjuda. Det kan enligt henne vara att barnen inte får lära sig om alternativa näringskällor från vilda växter i naturen. Det gör att barnen inte får grundläggande kunskap om de växter som har haft en central del i förebyggandet av svält under perioder av matbrist.⁴⁰ Den här forskningen är givande för min undersökning då Trine Kjørholts syn på utbildning skiljer sig något från Martha C. Nussbaums teori om utbildningens betydelse för uppfyllandet av kapaciteter.

2.2 Forskning kring sexuellt våld i Etiopien där utbildningsfrågan är inkluderad

Forskningsläget kring sambanden mellan utbildning och förekomsten av sexuellt våld i nära relation är mycket bristfälligt. Till primärmaterial har jag funnit en vetenskaplig artikel av relevans. Studien har undersökt våld i nära relation hos gravida kvinnor i ett distrikt i västra Etiopien. Det handlar om en liten studie där 300 gravida kvinnor deltagit. Studien pekar på att våldet är ett utbrett problem bland kvinnorna. En tredjedel av kvinnorna uppgav att de under den senaste graviditeten upplevt sexuellt våld av sin partner. 20 % uppgav att de haft samlag mot sin vilja och 30 % uppgav att de haft samlag i rädsla för att säga emot.⁴¹ Av de utfrågade kvinnorna ansåg drygt en tiondel av kvinnorna att det är rätt att kvinnor ska bli misshandlade

---

³⁸ Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.34f.

³⁹ Kjørholt, 2013, s.254

⁴⁰ Kjørholt, 2013, s.251

⁴¹ Abate, m.fl., 2016, s.5

av sin partner under graviditeten.⁴² I studien har även kvinnornas och deras partners skriv- och läskunnighet dokumenterats. Av resultatet framkommer det att benägenheten att utsättas för våld av sin partner generellt sätt är 50 % lägre om partnern eller kvinnan inte är skriv- eller läskunniga.⁴³

När det kommer till forskningsläget kring kvinnlig könsstympning kopplat till utbildningsfrågan har jag hittat tre studier som kommer användas som primärmaterial.

En studie gjordes 2016 och behandlar omfattningen av könsstympade döttrar under 15 år enligt svar från ungefär 600 mödrar i västra Etiopien. De har undersökt eventuella samband mellan praktiserandet av könsstympning och mödrarnas skriv- och läskunnighet, utbildningsnivå samt kunskaper om kvinnlig könsstympning. Studien visar resultat på att 98 % av de mödrar som deltagit är könsstympade och att 48 % har en könsstympad dotter under 15 år.⁴⁴ Studien pekar på att förekomsten av könsstympade döttrar var hälften så vanligt bland skriv- och läskunniga och att förekomsten var ännu lägre bland de mödrar som hade en grundläggande utbildning. Studien visade också tecken på att förekomsten av könsstympade döttrar minskade betydligt om mödrarna hade goda kunskaper om kvinnlig könsstympning.⁴⁵

Tamire & Molla undersöker också förekomsten av könsstympade *high school* tjejer i Etiopien och ser om det finns några samband till föräldrarnas samt dotterns utbildningsnivå. I studien deltog 780 *high school* tjejer, varav 82.2 % var könsstympade. Studien visar majoriteten av tjejerna var emot ingreppen och att endast 5 % tyckte att ingreppen ska fortsätta praktiseras.⁴⁶ Studien tittade även på hur många som hade föräldrar med lägre utbildning än *high school* och kom fram till att risken att vara könsstympad fördubblades om en av föräldrarna hade lägre utbildning än *high school*. I studien visade det sig även att det var fler tjejer i *grade 10* som var könsstympade än i *grade 9*.⁴⁷

Som primärkälla används även en studie från 2016, där faktorer till kvinnlig könsstympning granskas. Granskningen bygger på två tidigare studier från 2000 respektive 2005. Studien pekar på att förekomsten av könsstympade kvinnor minskade i alla regioner i Etiopien mellan 2000 och 2005. Studien kunde även se att kvinnornas inställning till kvinnlig

---

⁴² Abate, m.fl., 2016, s.3

⁴³ Abate, m.fl., 2016, s.5ff

⁴⁴ Gajaa, m.fl., 2016, s.5

⁴⁵ Gajaa, m.fl., 2016, s.5ff

⁴⁶ Tamire & Molla, 2013, Under rubriken ”Abstract: Results”

⁴⁷ Tamire & Molla, 2013, Under rubriken ”Factors associated with the prevalence of FGC”

könsstympling inte var lika positiv 2005, jämfört med år 2000.⁴⁸ Studien pekade på att mödrars skriv- och läskunnighet hade en koppling till förekomsten av kvinnlig könsstympling hos döttrarna, samt att föräldrarnas inställning till ingreppen hade ett samband med utbildningsnivån.⁴⁹

I min analys kommer jag ta hjälp av studien *Association between intimate partner violence and poor child growth: results from 42 demographic and health surveys* från 2016. Studien behandlar kvinnors erfarenhet av olika former av våld i nära relationer och undersöker om mammans erfarenheter av våld av sin partner påverkar barnens växtkurva genom att hämma barns utveckling. Studien presenterar hur många procent kvinnor som blivit utsatta för våld i nära relation i förhållande till kvinnans och partners utbildningsnivå. Resultatet pekar på att utbildningsnivån hos kvinnan kopplat till om hon blivit utsatt för våld av sin partner var vid: ingen utbildning 32.1%, *primary* 37.0%, *secondary* 34.3% och högre utbildning 23.4%. När de granskade utbildningsnivån hos partnern blev resultatet någorlunda snarlikt. Utbildningsnivån hos partnern kopplat till om kvinnan blivit utsatt för våld av sin partner var vid: ingen utbildning 30.5%, *primary* 36.1%, *secondary* 36.2% och vid högre utbildning 25.3%.⁵⁰ Även om syftet med undersökningen skiljer sig från min kommer den vara till stor nytta då den har ett stort omfång i antal kvinnor som deltagit i studien. I studien har över 200 000 kvinnor från 42 länder deltagit, vilket gör att den inte är begränsad till erfarenheter från etiopiska kvinnor. Den här studien kommer därmed vara användbar för att granska trovärdigheten i min undersökning kring sambanden mellan sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivån.

Det finns forskning som hade varit givande för min undersökning, men som på grund av att det publicerats innan 2010 hamnat utanför mina kriterier på primärmaterial. En av dessa är en artikel av Yemane Berhane från 2004. Artikeln är en summering av resultat från tidigare forskningar som gjorts kring våld i nära relationer inom Etiopien. Berhane redogör kortfattat för hur omfattande olika former av våld i nära relationer är inom Etiopien, samt betydelsen av att förstå omständigheterna bakom våldet. Berhane pratar om vikten av att förstå faktorerna bakom våld i nära relationer, han gör dock ingen koppling till utbildningsfrågan. Den här

---

⁴⁸ Setegn, m.fl., 2016, s.5

⁴⁹ Setegn, m.fl., 2016, s.8, 12-13

⁵⁰ Chai, m.fl., 2016, s.334

artikeln har gett mig en vidare förståelse kring hur omfattande sexuellt våld i nära relationer inom Etiopien har varit under början av 2000-talet.⁵¹

Under min sökning på material till uppsatsen kom jag över ett examensarbete av Ulrika Virtanen och Jessica Wahlstedt från 2013. Deras arbete handlar om faktorer bakom kvinnans hälsa i Etiopien, där de använder sig av en kvalitativ innehållsanalys som metod. Då jag kommer använda mig av kvalitativ innehållsanalys i min undersökning har jag hämtat inspiration från deras tillvägagångssätt.⁵² Med tanke på att studien är ett examensarbete kommer jag inte använda mig av den i vidare utsträckning än för inspirationsinhämtning av hur kvalitativ innehållsanalys kan göras.

2.3 Min undersökning i förhållande till det rådande forskningsläget

Min studie kommer få en viktig plats i det rådande forskningsläget då jag hittat mycket begränsat med forskning där utbildningsfrågan varit helt i centrum vid studerandet av förekomsten av olika former av sexuellt våld i nära relation inom Etiopien. Samtidigt kan det vara en svaghet att det finns en påtaglig brist av relevant material, eftersom det kommer försvåra möjligheterna att dra några större slutsatser av det resultat jag kommer få fram. I min sökning av material som kan vara till hjälp för att besvara mina frågeställningar har jag upplevt att det finns mycket begränsat med forskning kring mina forskningsfrågor, särskilt betraktande frågan om förekomsten av sexuellt våld i nära relation inom Etiopien. Med det sagt finns det flera forskningsluckor att fylla inom det här forskningsområdet.

---

⁵¹ Berhane, Yemane, "Ending Domestic Violence against Women in Ethiopia", *Ethiopian Journal of Health Development*. Vol.18 n.3, p. 131-132, 2004

⁵² Virtanen, Ulrika & Wahlstedt, Jessica, *Faktorer som påverkar kvinnans hälsa i Etiopien*, (Examensarbete inom vård och omsorgsprogrammet), Yrkeshögskolan Arcada, institutionen för hälsa och välfärd, Helsingfors, 2013

3 Teori och metod

3.1 Teori

Som teori kommer jag använda mig av Martha C. Nussbaums kapacitetsmodell som hon klargör i sina böcker: *Främja förmågor: en modell för mänsklig utveckling* samt *Women and Human Development: the Capabilities Approach*⁵³. Kapacitetsmodellen utgörs av tio kapaciteter som ska vara uppfyllda och skyddade för att få ett människovärdigt liv. En av dessa kapaciteter är kroppslig integritet. Med kroppslig integritet räknar Nussbaum in både sexuellt våld i nära relation och sexuell tillfredställelse.⁵⁴ Sexuell tillfredställelse kan i sin tur ses som förbud mot könsstympning, då könsstympning försvårar kvinnors rätt till sexuell tillfredställelse.

Utbildning är en kärnfråga i Nussbaums kapacitetsmodell. Hon anser att utbildning är nyckelrollen för kapacitetsmodellen och roten till många andra rättigheter.⁵⁵ Därmed menar hon att utbildning främjar tillhandahållandet av andra rättigheter samt att uteblivandet av utbildning kan stjälpa tillhandahållandet av andra rättigheter. Enligt Nussbaum finns det en koppling mellan utbildning och kroppslig integritet. Med en utbildning i ryggen öppnas det upp nya möjligheter för kvinnor att ta sig ur våldsamma situationer och lämna våldsamma äktenskap, jämfört med utbildade kvinnor som enligt Nussbaum har svårare att få sina kapaciteter tillgodosedda.⁵⁶

När det kommer till frågan om betydelsen av undervisningens innehåll lägger Nussbaum tonvikt på att undervisningsinnehållet har en betydande roll, där det enligt henne inte är tillräckligt att lära ut skriv-, läs- och räknekunskaper. Hon nämner bland annat vikten av att lära barnen att ha ett kritiskt tänkande.⁵⁷

---

⁵³ Nussbaum, Martha Craven, *Women and Human Development: the Capabilities Approach*, Cambridge University Press, Cambridge, 2000

⁵⁴ Nussbaum, 2013, s.40ff.

⁵⁵ Nussbaum, 2013, s.16ff.

⁵⁶ Nussbaum, 2013, s.87

⁵⁷ Nussbaum, 2013, s.159

Nussbaum diskuterar även anpassningsproblemet, vilket handlar om att människors tankemönster och inställningar till frågor formas och påverkas av samhället och uppväxten. Med det menar hon att det inte alltid är brist på information som resulterar i ett visst handlingsmönster.⁵⁸ Det här är en intressant synvinkel på frågan om utbildningsbristens påverkan på sexuellt våld i Etiopien. Förutom anpassningsproblemet diskuterar hon även faran med att mäta utveckling genom upplevd tillfredsställelse, vilket hon benämner som adaptiva preferenser. Nussbaum anser att tillfredsställelse beror på normer och förväntningar, vilket gör att människor kan uppleva sig nöjda av orättvisa skäl.⁵⁹ Jag har därför haft tanken om adaptiva preferenser i åtanke vid val av intervjupersoner.

Slutligen värdesätter Nussbaum valfrihet högt i sin kapacitetsmodell. Enligt hennes kapacitetsmodell ska alla ha friheten att välja och agera efter sina kapaciteter.⁶⁰ I det här avseendet betonar hon emellertid att vissa friheter inte bör eftersträvas, bland dessa finns mannens frihet att ha samlag med sin fru oavsett hennes önskan samt barns valfrihet att inte gå i skolan. Då vissa friheter inskränker på andra människors kapaciteter samt att vissa friheter gagnar framtida kapaciteter finns det därmed några undantag i det här avseendet.⁶¹

Vid val av material har jag haft Nussbaums teori som utgångspunkt, vilket gjort att jag sökt efter material som på olika sätt kopplar utbildning med olika former av sexuellt våld. Jag har sökt efter material som både stärker och ifrågasätter Nussbaums teori, på så sätt är min förhoppning att få en så sanningsenlig bild av situationen som möjligt. Med hjälp av Nussbaums teori kan jag därmed granska mitt material och se om utbildningsnivån påverkar etiopiens beteende och inställning till kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relation. Med min valda teori önskar jag även få en intressant analys av det resultat som kommer av min kvalitativa innehållsanalys.

3.2 Metod

Jag kommer använda mig av kvalitativ innehållsanalys, vilket Alan Bryman förklarar i sina två böcker *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning* samt

---

⁵⁸ Nussbaum, 2013, s.90

⁵⁹ Nussbaum, 2013, s.62

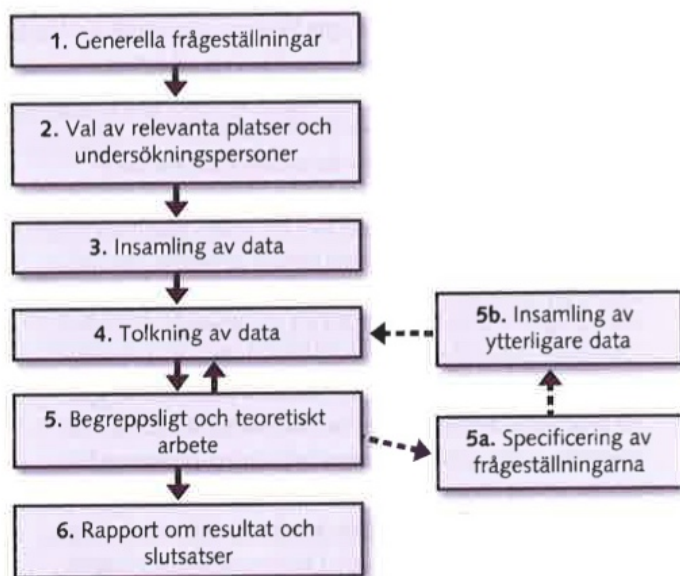
⁶⁰ Nussbaum, 2013, s.33

⁶¹ Nussbaum, 2013, s.35, 79, 159f.

Samhällsvetenskapliga metoder. Min förhoppning är att med kvalitativ innehållsanalys som hjälpmedel kommer jag komma närmare en förståelse av huruvida sexuellt våld kan påverkas av utbildning. Jag har valt att ha ett deduktivt tillvägagångssätt där teorin får vägleda mitt urval av material.

Det finns flera olika metoder för användningen av kvalitativ forskning och det är enligt Bryman inte ovanligt att kvalitativa forskare använder sig av flera metoder för att samla in data. De två jag kommer använda mig av är kvalitativa intervjuer, vilket enligt Bryman är ”en mycket generell term som används för att beskriva många olika intervjustilar”⁶², samt insamling och kvalitativ analys av olika vetenskapliga artiklar och rapporter.

Enligt Bryman finns det flera sätt att gå tillväga på vid användning av kvalitativ innehållsanalys.⁶³ I min undersökning kommer jag utgå från det tillvägagångssätt som Bryman redovisar för i figuren nedan. Jag kommer dock göra en egen tolkning av de olika stegen, för att modellen ska vara lämplig i min undersökning.

Figur 15.1 En översiktlig beskrivning av de huvudsakliga steg som ingår i en kvalitativ undersökning.

64

Steg 1: Steg 1 handlar om att välja ut några generella frågeställningar som man vill besvara med hjälp av sitt material. För att undvika att frågeställningarna i steg 1 blandas ihop med mina övergripande frågeställningar kommer jag i fortsättningen kalla steg 1 för

⁶² Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, upplaga 2:1, Liber, Malmö, 2011, s.344

⁶³ Bryman, 2011, s.344

⁶⁴ Bryman, 2011, s346

forskningsfrågor. Här har jag valt ut fem stycken forskningsfrågor som jag hoppas kunna besvara med mitt primärmaterial.

- *Hur omfattande är praktiserandet av kvinnlig könsstympning i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan förekomsten av könsstympning och utbildningsnivå i Etiopien?*
- *Hur omfattande är sexuellt våld i nära relationer i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivå i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan kunskaperna om sexuella rättigheter och utbildningsnivå i Etiopien?*

Steg 2: I steg två väljer jag mina avgränsningar, vilket jag redovisat för i avsnitt *Metod och avgränsningar*. Sammanfattningsvis har jag valt Etiopien som undersökningsplats, då det är ett land där allt fler av befolkningen blir utbildade, men där sexuellt våld i olika former fortfarande existerar och är relativt omfattande, vilket gör att det kan bli en spännande undersökning. Jag vill dock understryka att den här situationen inte är unikt för Etiopien, utan att det finns många länder där det ser ut på samma sätt i just det här avseendet.

Steg tre: Vid insamlingen av data är det enligt Bryman viktigt att använda målstyrda urval. Med målinriktade urval menar Bryman att urvalet ska göras med hänvisning till forskningsfrågorna och utifrån forskarens mål med forskningen.⁶⁵ Under avsnittet ”Primärmaterial” redovisar jag för vilka kriterier jag haft när jag valt ut primärmaterial till min undersökning. Kort sagt handlar det om att materialet ska vara aktuellt, beröra mitt område, ha direkt anknytning till Etiopien samt vara trovärdigt.

Steg 4: Här görs tolkning av data för att se vad jag kan få ut av mitt material.

Steg 5: Om det skapats nya begrepp ska de tas upp här. Här ska jag även undersöka om det har blivit tydligare samband mellan mina forskningsfrågor i steg 1. Det är de tolkningar som görs under steg 4 och 5 som utgör undersökningens resultat.⁶⁶ Genom steg 5a har jag möjlighet att justera frågeställningarna efter vad jag får ut av mitt material. Genom steg 5b har jag möjlighet att inhämta ytterligare data efter hand. Steg 5 tillsammans med 5a och 5b är betydelsefulla för hur tillförlitligt mitt resultat under steg 6 kommer bli.

Steg 6: *Rapport om resultat och slutsats*: Här kommer jag redovisa vilket resultat jag

---

⁶⁵ Bryman, 2011, s.350f.

⁶⁶ Bryman, 2011, s.347

fått fram av mitt primärmaterial och försöka svara på de frågor jag ställt i steg 1. När det kommer till steg 6 är det viktigt att ”De som läser rapporten måste kunna tro på hållbarheten i och betydelsen av de tolkningar som beskrivs.”⁶⁷ I analysen kommer jag sedan undersöka mina resultat från steg 6 med hjälp av min teori och mitt sekundärmaterial.

Enligt Bryman är det vanligt att kvalitativa forskare är försiktiga med att ha en subjektiv utgångspunkt. Tanken bakom det är att förhindra att teorin blir en begränsning för rörelsefriheten i undersökningen. Därför är det vanligt att forskare bestämmer teori längre in i arbetets gång.⁶⁸ Att jag har valt att använda mig av Nussbaums kapacitetsmodell som teori kan därmed ses som en nackdel för min kvalitativa innehållsanalys, eftersom den begränsar mig i min rörelsefrihet. Nussbaum är dock en viktig del av undersökningen. Som jag nämnt i teoriavsnittet utgår hennes kapacitetsmodell från att utbildning har en nyckelroll till framtida kapaciteter i människors liv. Eftersom det är utbildningens roll i arbetet mot sexuellt arbete jag är intresserad av är hennes teori till hjälp i valet av frågor under steg 1, samt kommer vara till stor hjälp för min analys av resultaten från steg 6.

Bryman poängterar att kvalitativa forskare ser till den mångfald som kan finnas inom ett område eller ett begrepp. Det här är en fördel för min undersökning då verkligheten vanligtvis är mycket komplex och innehar sällan endast en förklaring bakom olika fenomen.⁶⁹ Som med alla metoder finns det vissa begränsningar med kvalitativ innehållsanalys. Enligt Bryman är det främst förmågan att se verkligheten genom andra människors ögon, förhållandet mellan teorin och forskningen samt huruvida resultatet kan generaliseras som kan problematiseras.⁷⁰

---

⁶⁷ Bryman, 2011, s.347

⁶⁸ Bryman, Alan, *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*, Studentlitteratur, Lund, 1997, s.85

⁶⁹ Bryman, 1997, s.85

⁷⁰ Bryman, 1997, s.89

4 Innehållsanalys

Som utgångspunkt för min undersökning har jag med stöd av Nussbaums kapacitetsteori valt ut fem forskningsfrågor jag önskar kunna besvara med hjälp av mitt primärmaterial:

- *Hur omfattande är praktiserandet av kvinnlig könsstympning i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan förekomsten av könsstympning och utbildningsnivå i Etiopien?*
- *Hur omfattande är sexuellt våld i nära relationer i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivå i Etiopien?*
- *Finns det en koppling mellan kunskaperna om sexuella rättigheter och utbildningsnivå i Etiopien?*

För att underlätta undersökningen har jag valt att numrera mina nio primärkällor; Rapport 1: Rapport från 2016 om våld mot kvinnor i Etiopien gjord av Central Statistical Agency.⁷¹

Artikel 1: Vetenskaplig artikel från 2016 om könsstympning i Etiopien av Mulugeta Gajaa m.fl.⁷²

Artikel 2: Vetenskaplig artikel från 2013 om könsstympning i Etiopien av Mulugeta Tamire och Mitike Molla.⁷³

Artikel 3: Vetenskaplig artikel från 2016 om könsstympning i Etiopien av Tesfaye Setegn m.fl.⁷⁴

Artikel 4: Vetenskaplig artikel från 2016 om våld i nära relation mot gravida kvinnor i Etiopien av Bedilu Abebe Abate m.fl.⁷⁵

Artikel 5: Vetenskaplig artikel från 2013 om universitetsstudenters kunskaper kring sexuella

---

⁷¹ Central Statistical Agency & ICF, 2016

⁷² Gajaa, m.fl., 2016

⁷³ Tamire & Molla, 2013

⁷⁴ Setegn, m.fl., 2016

⁷⁵ Abate, m.fl., 2016

och reproduktiva rättigheter i Etiopien av Yohannes Mehretie Adinew m.fl.⁷⁶

Artikel 6: Vetenskaplig artikel från 2016 om ungas kunskaper om sexuella rättigheter i Shire town, Etiopien av G. G. Gebretsadik och G.G Weldearegay.⁷⁷

Intervju 1: Intervju från december 2016 med Anette Dahlström om sexuellt våld i Etiopien och vikten av utbildning.⁷⁸

Intervju 2: Intervju från december 2016 med Mehret Equbay Berehe om vikten av utbildning för att förebygga sexuellt våld i Etiopien.⁷⁹

Innan presentation av resultat kommer en tabell som förtydligar vilka artiklar som ger svar på mina forskningsfrågor:

	<i>Rapport</i>	<i>Artikel</i>	<i>Art.</i>	<i>Art.</i>	<i>Art.</i>	<i>Art.</i>	<i>Art.</i>	<i>Art.</i>	<i>Intervju</i>	<i>Intervju</i>
	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
Omfattning av könsstympning	X	X	X	X					X	X
Könsstympning kopplat till utbildning	X	X	X	X					X	X
Omfattning av sexuellt våld i nära relation	X				X				X	X
Sexuellt våld i nära relation kopplat till utbildning	X				X				X	X
Kunskaper om sexuella rättigheter						X	X		X	

⁷⁶ Adinew, m.fl., 2013

⁷⁷ Gebretsadik & Weldearegay, 2016

⁷⁸ Dahlström, 2016, bilaga 1

⁷⁹ Behrehe, 2016, bilaga 2

4.1 Omfattningen av kvinnlig könsstympning

När det kommer till den första forskningsfrågan *Hur omfattande är praktiserandet av kvinnlig könsstympning i Etiopien?* har mitt resultat blivit följande:

Rapport. 1: Av drygt 7800 kvinnor som deltog i studien var 65.2 % av de tillfrågade könsstypade.⁸⁰

Art. 1: Av de 610 mödrar som deltog i studien var 98 % av dem könsstypade och 48 % hade minst en dotter under 15 år som var könsstypad.⁸¹

Art. 2: Av de 780 tjejer som deltog var 82.2 % könsstypade. Av de high school tjejer som var könsstypade var det 90.6 % som var emot ingreppet och endast 5 % av de utfrågade tjejerna tyckte att kvinnlig könsstympning skulle fortsätta praktiseras.⁸²

Art. 3: Statistiken är från 2000 och 2005, därför är antalet främst intressant för att jämföra om statistiken går uppåt eller neråt. Mellan 2000 och 2005 ser de att procenten som svarade att de var könsstypade minskade i alla regioner, men allt från 2.9% till 17.9%. I studien kommer de även fram till att kvinnornas stöd för praktiserandet av könsstympning hade minskat från 65 % år 2000 till 31.4% år 2005.⁸³ Studien hade dock inte möjlighet att undersöka skillnaderna mellan mäns och kvinnors syn, då studierna från 2000 och 2005 endast inkluderat kvinnornas syn. Det här är något de själva påpekar är en nackdel.⁸⁴

Intervju 1: Hon nämner inte könsstympning specifikt men skriver att sexuellt våld är mycket utbredd. Hon nämner att det är främst på landsbygden och i vissa regioner som utbredningen är som störst.

Intervju 2: Omfattningen av kvinnlig könsstympning är bättre dokumenterat än sexuellt våld i nära relation. Sedan landets ledning för några år sedan introducerade en nationell kampanj mot kvinnlig könsstympning har praktiserandet stadigt sjunkit.

Sammanfattningsvis är omfattningen av kvinnlig könsstympning stor i Etiopien, men forskningen är enig om att praktiserandet minskar i omfång och att även kvinnors inställning till ingreppen har förändrats. Stödet är idag inte lika stort som det har varit tidigare.

---

⁸⁰ Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.45

⁸¹ Gajaa, m.fl., 2016, s.5

⁸² Tamire & Molla, 2013, Under rubriken ”Abstract: Results”

⁸³ Setegn, m.fl., 2016, s.5

⁸⁴ Setegn, m.fl., 2016, s.14

4.2 Koppling mellan förekomsten av kvinnlig könsstympning och utbildningsnivån

När det kommer till följdfrågan: *Finns det en koppling mellan förekomsten av könsstympning och utbildningsnivå i Etiopien?* Har min granskning pekat på på följande:

Rapport 1: Ja. Bland kvinnor utan någon utbildning var det 72.9 %, bland de med *primary education* var det 62.0 %, bland de med *secondary* var det 49.9 % och bland de med mer än *secondary* var det 50.6 %.⁸⁵ Procent kvinnor som utsatts för könsstympning är därmed lägre bland de kvinnor med högre utbildning jämfört med dem med ingen eller låg utbildning.

Art. 1: Ja. Bland de som var skriv- och läskunniga var förekomsten av könsstympade döttrar 50 % lägre än bland de som inte var skriv- och läskunniga.⁸⁶ Bland de mödrar som gått grundläggande utbildning var förekomsten ännu lägre.⁸⁷ Även kunskapsnivån hos mödrarna uppvisade ett tydligt samband till kvinnlig könsstympning i den här studien. ”Mothers who had a good level of knowledge about FGM had 86 % less odds of having circumcised daughters as compared to those who had a poor level of knowledge.”⁸⁸

Art. 2: Ja. Både att ha en mamma och att ha en pappa med utbildning lägre än high school visade sig öka riskerna att utsättas för kvinnlig könsstympning i studien. De tjejer med en förälder vars utbildningsnivå var under high school-nivå hade nästan dubbelt så stor risk att könsstympas. Moderns utbildningsnivå ökade riskerna med 1.84, medan faderns utbildningsnivå ökade riskerna med 2.04. Studien visade även på att bland de som deltog var det fler könsstympade tjejer i *grade 10* än vad det var i *grade 9*.⁸⁹

Art. 3: Ja. Både praktiserandet och kvinnans inställning till könsstympning. För döttrar vars mamma inte var skriv- och läskunnig ökade riskerna för att genomgå könsstympning.⁹⁰ Den pekar även på att faderns och moderns utbildningsnivå påverkar moderns inställning till könsstympning. Med bättre utbildning minskar hennes stöd.⁹¹ Studien diskuterar även vilken roll utbildning har när det kommer till föräldrarnas stöd till praktiserandet av könsstympning:

---

⁸⁵ Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.45

⁸⁶ Gajaa, m.fl., 2016, s.5

⁸⁷ Gajaa, m.fl., 2016, s.7

⁸⁸ Gajaa, m.fl., 2016, s.8

⁸⁹ Tamire & Molla, 2013, Under rubriken ”Factors associated with the prevalence of FGC”

⁹⁰ Setegn, m.fl., 2016, s.12

⁹¹ Setegn, m.fl., 2016, s.13

Although a higher level of paternal education was not statistically associated with FGM support, primary and secondary paternal education showed 20% and 30% lower odds of support for FGM continuation, respectively. All levels of women's formal education was associated with lower odds of supporting FGM continuation.⁹²

Intervju 1: Dahlström nämner inte könsstympning specifikt. Hon skriver att brist på undervisning är en viktig faktor, men att det inte är den enda anledningen. Hon anser att implementering av sexualundervisning i läroplanen skulle vara ett viktigt steg för att motverka sexuellt våld i Etiopien, då det idag inte finns någon sexualundervisning i den etiopiska läroplanen.⁹³

Intervju 2: Berehe nämner inte könsstympning specifikt. Hon anser dock att bristfällig utbildning är en faktor bakom sexuellt våld. Hon skriver även att utbildning inte alltid ger det resultat man hoppas på: ”Although education can provide for basic moral values it doesn't necessarily imply the desired output.”⁹⁴

Sammanfattningsvis är alla överens om att det finns en koppling mellan utbildning och praktiserandet av kvinnlig könsstympning. Eftersom studierna har fokuserat på olika nivåer inom utbildning samt inriktat sig på olika aktörer (modern, fadern eller dottern) är det svårt att fastställa till vilken grad utbildningsnivån påverkar förekomsten av kvinnlig könsstympning. Artikel 3 pekade även på att inställningen till könsstympning påverkas av utbildningsnivån.

4.3 Omfattningen av sexuellt våld i nära relation

När det kommer till sexuellt våld i nära relationer blev resultaten så här:

Rapport 1: I rapporten fastställs det att av knappt 4500 kvinnor mellan 15-49 år uppger 11.1 % att de har utsatts för sexuellt våld av sin partner.⁹⁵

Art. 4: Ett utbredd problem, där 44.5 % av de tillfrågade kvinnorna hade upplevt

---

⁹² Setegn, m.fl., 2016, s.8

⁹³ Dahlström, 2016, bilaga 1

⁹⁴ Behrehe, 2016, bilaga 2

⁹⁵ Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.44

fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld av sin partner i samband med deras senaste graviditet.⁹⁶ Av de 287 kvinnor som deltagit uppgav 30.2 % att de hade upplevt sexuellt våld av sin partner under den senaste graviditeten. 19.9 % yttrade att de hade haft samlag med sin partner mot sin vilja och 29.9 % sade att deras rädsla för partnern gjorde att de hade gått med på samlag.⁹⁷ När det kommer till kvinnornas inställning uppgav 11.4% av de tillfrågade kvinnorna att det är rätt att gravida kvinnor ska bli misshandlade av sin partner.⁹⁸

Intervju 1: Dahlström nämner inte sexuellt våld i nära relation specifikt men skriver att sexuellt våld är mycket utbredd. Hon nämner att det är främst på landsbygden och i vissa regioner som utbredningen är som störst.⁹⁹

Intervju 2: Berehe skriver att Etiopien generellt sett har väldigt lite kunskap kring hur omfattande våld mot kvinnor är i Etiopien. Det har enligt henne blivit mer aktuellt ämne under de senaste åren, men det är fortfarande svårt att veta hur omfattande det är samt om våldet ökar eller minskar. Hon nämner även att kulturen i Etiopien är mycket förlåtande mot våld mot kvinnor, vilket försvårar arbetet mot sexuellt våld mot kvinnor.¹⁰⁰

Sammanfattningsvis fanns det ytterst lite forskning kring hur omfattande sexuellt våld i nära relation är i Etiopien. Av de uppgifter som kom fram var det många som blivit utsatta, hur många varierade dock och är därmed svårt att fastslå. Enligt Berehes uttalande i intervjun är det svårt att klarlägga omfattningen av sexuellt våld i landet på grund av att det inte forskats på området i den mån som det finns behov av.

4.4 Koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivå

Den fjärde forskningsfrågan är: *Finns det en koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivå i Etiopien?* Mitt resultat blev följande:

---

⁹⁶ Abate, m.fl., 2016, s.1

⁹⁷ Abate, m.fl., 2016, s.5

⁹⁸ Abate, m.fl., 2016, s.3

⁹⁹ Dahlström, 2016, bilaga 1

¹⁰⁰ Behrehe, 2016, bilaga 2

Rapport 1: Ja. I rapporten fastställs det att av knappt 4500 kvinnor mellan 15-49 år har 11.1 % utsatts för sexuellt våld av sin man/partner. Bland kvinnor utan någon utbildning var det 12.9 %, bland de med *primary education* 9.4 %, bland de med *secondary* 6.0 % och bland de med mer än *secondary* 4.5 %.¹⁰¹ Procent kvinnor som utsatts för sexuellt våld av sin partner är enligt studien därmed lägre ju högre utbildning kvinnan har.

Art. 4: Ja. Tittar både på den gravida kvinnans utbildningsstatus och partners utbildningsstatus. Vid jämförande med utbildning tittar studien dock på våld i nära relation generellt, vilket gör att sexuellt våld inte har en egen undersökning. Studien kommer fram till att partner utan skriv- och läskunnighet var 50 % mindre benägna att använda våld mot sin gravida partner.¹⁰² Vid studerandet av kvinnans skriv- och läskunnighet pekar studien på att bland de som inte var läs- och skrivkunniga var risken att utsättas för våld av sin partner hälften så stor, i jämförelse med risken bland de kvinnor med läs- och skrivkunnigheter.¹⁰³

Intervju 1: Dahlström skriver att brist på undervisning är en viktig faktor, men att det inte är den enda anledningen. Hon anser att implementering av sexualundervisning i läroplanen skulle vara ett viktigt steg för att motverka sexuellt våld.¹⁰⁴

Intervju 2: Behre nämner inte specifikt sexuellt våld i nära relation när hon diskuterar kopplingen till utbildning. Som ovan nämnt anser hon dock att bristfällig utbildning är en faktor bakom sexuellt våld. Som aktivist anser inte hon att diskussionerna om sexuellt våld är mer djupgående än diskussionerna hon deltar i utanför campus. Det kan dock ha att göra med att hon som aktivist deltar i mycket aktiviteter både i och utanför campus.¹⁰⁵

Sammanfattningsvis är det svårt att fastställa huruvida det finns ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av sexuellt våld i nära relationer. Bristen på tidigare forskning inom området gör att det inte går att dra några trovärdiga slutsatser kring frågan. Av den forskning jag fann är alla överens om att det finns någon form av koppling. Det finns dock inget genomgående mönster kring på vilket sätt utbildningen samspelar med förekomsten av sexuellt våld i nära relationer.

---

¹⁰¹ Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.44

¹⁰² Abate, m.fl., 2016, s.5

¹⁰³ Abate, m.fl., 2016, s.7

¹⁰⁴ Dahlström, 2016, bilaga 1

¹⁰⁵ Behrehe, 2016, bilaga 2

4.5 Koppling mellan kunskaperna om sexuella rättigheter och utbildningsnivån i Etiopien

När det kommer till min slutliga forskningsfråga *Finns det en koppling mellan kunskaperna om sexuella rättigheter och utbildningsnivån i Etiopien?* blev mitt resultat så här:

Art. 5: 54.5 % av universitetsstudenterna hade kunskap om reproduktiva och sexuella rättigheter.¹⁰⁶ 24.5 %, varav 20 % av tjejerna och 25 % av killarna, ansåg att mannen har rätt att ha samlag med sin fru oavsett vad hon säger.¹⁰⁷ I studien står det att formell utbildning kring frågor om sexualitet är begränsat till utbildning om endast reproduktiv hälsa och exkluderar sexuella och reproduktiva rättigheter, vilket därmed kan vara en av förklaringarna till varför 45.5 % av universitetsstudenterna inte har kunskaper om reproduktiva och sexuella rättigheter.¹⁰⁸ När de tittade på olika faktorer bakom resultatet fann de att en av faktorerna var att de studenter som gått grundskolan och high school på privatskolor hade mer kunskap om sexuella och reproduktiva rättigheter än vad de från de statliga skolorna hade. De såg även att de studenter som kom från tätort hade mer kunskaper än vad de som kom från landsbygd hade.¹⁰⁹ Resultatet pekade även på att de som läste vårdprogrammet hade mer kunskaper om reproduktiva och sexuella rättigheter, i jämförelse med kunskaperna bland eleverna på den humanistiska fakulteten, vilket förklaras av att vårdprogrammet lär ut om kroppen och reproduktion.¹¹⁰

Art. 6: Av deltagarna i studien var det 47.1 % som ansågs ha kunskap om reproduktiva och sexuella rättigheter.¹¹¹ Studien kom även fram till att de med högre utbildning hade procentuellt sett mer kunskap om sexuella rättigheter: ”Participants who attended grade 1-6 were around 80 % less likely knowledgeable as compared with those who attended diploma and above”¹¹², samt att: ”those who attended grade 7-12 were also 51% less likely knowledgeable than those who attended diploma and above”¹¹³.

Intervju 1: Dahlström säger att:

---

¹⁰⁶ Adinew, m.fl., 2013, s.1

¹⁰⁷ Adinew, m.fl., 2013, s.4

¹⁰⁸ Adinew, m.fl., 2013, s.2

¹⁰⁹ Adinew, m.fl., 2013, s.4f.

¹¹⁰ Adinew, m.fl., 2013, s.6

¹¹¹ Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.35

¹¹² Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.34

¹¹³ Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.34

Det är många utbildade etiopier som tycker könsstympning är bra och viktigt. Det handlar om att skapa en förståelse för alternativa, mindre fysiskt skadliga, riter för att fira att flickor håller på att bli vuxna. Och det handlar om att skapa en förståelse för att det är en handling som är skadlig för flickorna och flickors kroppar har lika mycket rättigheter som pojkars kroppar.¹¹⁴

Med det implicerar Dahlström att utbildningsnivån inte behöver vara avgörande för vilka kunskaper och attityder man har kring sexuella rättigheter. Enligt Dahlström finns det även bland utbildade etiopier en positiv inställning till kvinnlig könsstympning.

Intervju 2: Berehe anser att kvalitén på utbildningen har en stor påverkan för att motarbeta sexuellt våld. Hon poängterar att skolan måste fokusera mer på sociala och kulturella värderingar än på fakta.¹¹⁵

Sammanfattningsvis kan jag se att även bland de som går på universitet är kunskaperna om sexuella och reproduktiva rättigheter märkbart låg. Som Gebretsadik nämner pekar hans studie dock att fler på universitetsnivå har kunskaper om dessa rättigheter än vad elever med lägre utbildning har. Därmed pekar hans studie på att det finns en koppling mellan utbildningsnivån och kunskapsnivån kring sexuella och reproduktiva rättigheter.

---

¹¹⁴ Dahlström, 2016, bilaga 1

¹¹⁵ Behrehe, 2016, bilaga 2

5 Analys och diskussion

5.1 Analys

5.1.1 Sexuellt våld i nära relation

Mitt resultat av forskningsfrågan: *Finns det en koppling mellan förekomsten av sexuellt våld i nära relation och utbildningsnivå i Etiopien?* leder oss in på min första frågeställning: *Går det att finna ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relation i Etiopien?* Genom min undersökning i förgående kapitel tyder mitt resultat på att det finns en osäkerhet kring om det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivån och sexuellt våld i nära relationer inom Etiopien. Resultaten skiljer sig åt så pass mycket att det inte går att med säkerhet säga om högre utbildningsnivå har en påverkan, ännu mindre om det ger en positiv eller negativ påföljd i den här frågan.

Lyfter vi blicken från Etiopien och tittar världsomfattande på frågan går det att dra slutsatsen att det är svårt att se ett tydligt samband även globalt sett. Som jag redovisat för under tidigare forskning har det gjorts en global studie 2016 kring våld i nära relation, där det deltog över 200 000 kvinnor från 42 olika länder. Här pekar resultatet på att utbildningsnivån hos kvinnan kopplat till om hon blivit utsatt för våld av sin partner var vid: ingen utbildning 32.1%, *primary* 37.0%, *secondary* 34.3% och högre utbildning 23.4%. När de granskade utbildningsnivån hos partnern blev resultatet någorlunda snarlikt. Utbildningsnivån hos partnern kopplat till om kvinnan blivit utsatt för våld av sin partner var vid: ingen utbildning 30.5%, *primary* 36.1%, *secondary* 36.2% och vid högre utbildning 25.3%.¹¹⁶ Sammanfattningsvis pekar studien på att benägenheten att utsättas för våld är lägre då kvinnan och/eller mannen inte hade någon utbildning alls eller hade en högre utbildning än *secondary education*. Enligt studien blev därmed de som hade en *primary*- eller *secondary education* i

---

¹¹⁶ Chai, m.fl., 2016, s.334

den största riskgruppen. Även här tyder alltså resultatet på att det finns en osäkerhet kring om det finns ett direkt samband mellan utbildningsnivån och sexuellt våld i nära relationer. Den lägsta riskgruppen blev dock de med högst utbildningsnivå, vilket enligt Chai kan bero på att utbildning tillsammans med ekonomiska förutsättningar bidrar till stärkt auktoritet bland kvinnorna samt kan öka mannens förståelse för kroppslig integritet, vilket i sig kan vara ett sätt att minska riskerna för sexuellt våld i nära relationer.¹¹⁷

Att undersöka en möjlig lösning till ett problem är komplicerat då situationen vanligtvis är komplex och där det är svårt att urskilja följderna av ett element för sig, utan att inkludera andra faktorer för att se vilken inverkan de har i frågan. Rapporten från utrikesdepartementet resonerar kring andra faktorer som kan spela in i frågan. UD-rapporten tar upp problematiken med den rättsliga ställningen hos kvinnan i samband med bland annat sexuellt våld.

Kvinnors möjligheter att tillgå rättsväsendet är mer begränsat än mäns, särskilt beträffande äktenskapstvister, misshandel, våldtäkt eller annan form av övergrepp eller diskriminering. Den rättsliga ställningen för kvinnan rotar sig i en långt tillbaka gången tradition om kvinnans roll i samhället.¹¹⁸

Om det är svårt för kvinnor att få upprättelse vid sexuellt våld i nära relation och att förövarna därmed sällan blir åtalade, kan det vara en bidragande faktor till att praktiserandet av bland annat sexuellt våld i nära relation förekommer.

Nussbaum anser att utbildning har en viktig roll i flera avseenden när det rör sig om att motarbeta olika former av sexuellt våld. Enligt Nussbaums kapacitetsmodell är utbildning kopplat till kroppslig integritet i den mån att utbildade kvinnor har större möjligheter att lämna ett äktenskap där våld förekommit, än vad kvinnor utan utbildning har. Det är något Nussbaum fått erfarenhet och kunskap om under sina möten med utsatta kvinnor i Indien.¹¹⁹ Med det här syftar Nussbaum på att utbildning öppnar dörren för andra kapaciteter och möjligheter, som att stå emot hot och våld samt förmågan att ta sig ur våldsamma situationer. Kvinnans politiska makt och förhållningsposition i hushållet får enligt henne en större auktoritet med utbildning i ryggen.¹²⁰ Med det går inte Nussbaum in på om utbildningsnivån bland partners påverkar huruvida de använder sexuellt våld mot sin partner, men det indikerar

---

¹¹⁷ Chai, m.fl., 2016, s.336

¹¹⁸ Utrikesdepartementet, 2010, s. 7

¹¹⁹ Nussbaum, 2013, s.87

¹²⁰ Nussbaum, 2013, s.156

att kvinnans utbildningsnivå kan hjälpa henne att lättare ta sig ur destruktiva förhållanden.

Sammanfattningsvis går det inte att med säkerhet fastslå att det finns ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av sexuellt våld i nära relation. Jag har funnit flera källor som tillsammans indikerar att det kan finnas ett samband, exempelvis rapporten av Jeanne Chai, rapporten av Central Statistical Agency och Nussbaums kapacitetsmodell som klarlagts ovan. Trots det anser jag att mitt material är för tunt för att det ska gå att fastställa att det finns ett tydligt samband. Med tanke på att mängden material är begränsad går det inte att utesluta att sambanden jag funnit beror på andra faktorer än själva utbildningsnivån, exempelvis den rättsliga statusen som UD tog upp i sin rapport.¹²¹

5.1.2 Kvinnlig könsstympning

I min första frågeställning nämns även förekomsten av kvinnlig könsstympning. När det kommer till undersökningen kring förekomsten av kvinnlig könsstympning var alla studier eniga om att högre utbildningsnivå minskar förekomsten av könsstympade kvinnor. *Central Statistical Agency* pekar på att procenten könsstympade kvinnor är lägre i de högre utbildningsnivåerna.¹²² Som det redovisats för tidigare visade sig även moderns och faderns utbildningsnivå enligt artikel 1, 2 och 3 ha betydelse för i vilken omfattning deras döttrar var könsstympade. Det uppkom dock ett resultat som stack ut. I artikel 2 visade statistiken från studien att bland de flickor som deltagit i studien var det fler andel i *grade 10* som var könsstympade jämfört med andelen könsstympade i *grade 9*.¹²³ Det är dock svårt att dra några större slutsatser av att resultatet skiljer sig mellan två årskurser bredvid varandra, möjligtvis var det en slump att det blev så i just den här studien.

En av anledningarna till att utbildning visat sig ha effekt kring omfattningen av praktiserandet av könsstympning kan vara de socioekonomiska fördelarna som kommer av utbildning. Rapporten från Rädde barnen tar upp flera olika alternativa faktorer bakom praktiserandet av könsstympning, där socioekonomiska faktorer är en. Här syftar forskarna på följderna som kommer av samhällen där flickor växer upp i en verklighet där kvinnors enda sätt att klara sig ekonomiskt är genom att gifta sig. Forskarna menar att det ekonomiska kravet på att gifta sig kan vara en bidragande faktor till att flickor könsstympas vid tidig ålder. Enligt

---

¹²¹ Utrikesdepartementet, 2010, s.7

¹²² Central Statistical Agency & ICF, 2016, s.45

¹²³ Tamire & Molla, 2013, Under rubriken ”Factors associated with the prevalence of FGC”

forskarna beror det på att den allmänna synen i många etiopiska samhällen är att en bra kvinna ska vara könsstympad. I rapporten nämns en studie gjord i en region i Sudan, där en amerikansk forskare kunde se att när kvinnor kunde få arbeten och därmed bli självförsörjande minskade praktiserandet av könsstympning i den regionen.¹²⁴ Eftersom utbildning generellt sett leder till arbetsmöjligheter och självförsörjning blir utbildningsnivån enligt rapporten ett sätt att motarbeta fortsatt praktiserande av ingreppen.

Sammanfattningsvis finns det enligt det material jag studerat ett samband mellan förekomsten av kvinnlig könsstympning och utbildningsnivån i Etiopien. De studier jag har tittat på har alla pekat på att utbildningsnivån hos föräldrarna samt bland de som deltagit har haft ett samband med omfattningen av förekomsten av könsstympning. Inom alla studier blev resultatet att högre utbildningsnivå genererade i färre antal könsstympningar. Eftersom min undersökning bygger på en kvalitativ innehållsanalys är det dock svårt att generalisera mitt resultat till hur det ser ut i hela Etiopien. Jag har endast undersökt en mindre mängd tidigare studier och rapporter, sannolikt finns det andra personer som skulle påstå det motsatta. Trots den här reserveringen har min undersökning pekat på att det enligt det material som använts finns skäl att förmoda att det finns ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning i Etiopien.

5.1.3 Betydelsen av undervisningsinnehållet i utbildningen

När det kommer till min andra frågeställning *Hur stor påverkan har undervisningsinnehållet på befolkningens kunskaper om sexuella rättigheter i Etiopien?* har min undersökning pekat på följande: Resultatet av undersökningen i artikel 6 pekar på att kunskaperna om sexuella och reproduktiva rättigheter ökar med högre utbildningsnivå, enligt de kunskaper som deltagarna i studien visade upp.¹²⁵ Även om personerna med högre utbildning hade betydligt större kunskaper procentuellt, är det svårt att dra några generella slutsatser av en smal undersökning. Som ovan nämnt bygger studien på drygt 750 personer i åldrarna 15-24, vilket gör det svårt att avgöra om det ser likadant ut i resten av landet.¹²⁶ Till skillnad från artikel 6 studerade artikel 5 endast universitetsstudenters kunskapsnivå inom sexuella rättigheter. De kom fram till att det endast var drygt hälften som uppnådde de kunskapskriterier som studien

---

¹²⁴ Johnsdotter, m.fl., 2005, s.26

¹²⁵ Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.34

¹²⁶ Gebretsadik & Weldearegay, 2016, s.30ff

hade satt upp.¹²⁷ Tillsammans pekar artikel 5 och 6 på att även om kunskaperna ökar med utbildningsnivån har även de som är högst utbildade procentuellt sett lite kunskaper inom ämnet. Som Dahlström poängterar i intervjun är många utbildade människor i Etiopien positivt inställda till könsstympning. Hon skriver om vikten av att lära ut att ”flickors kroppar har lika mycket rättigheter som pojkars kroppar.”¹²⁸ Om skolan inte lär ut om allas rätt till kroppslig integritet kommer inte utbildningsnivån vara avgörande för vilka attityder och kunskaper befolkningen besitter inom exempelvis könsstympning, vilket i min uppsats definieras som en form av sexuellt våld.

Enligt Berehe är undervisningskvalitén väsentlig för vilka kunskaper eleverna får av undervisningen. Hon antyder att det är viktigt att skolan inte endast lär ut faktabaserad kunskap, utan även tar upp sociala och kulturella värderingar.¹²⁹ Även Nussbaum är tydlig med att poängtera att hon anser att utbildningens pedagogik och innehåll är av stor betydelse för vilka kapaciteter barnen i vuxen ålder kommer tillgodoses. Undervisningsinnehållet blir därmed avgörande för den mänskliga utvecklingen. Hon anser att det är av ytterst vikt att förmågan att lära sig analysera och ha ett kritiskt tänkande är en del av utbildningen. Undervisningen ska bland annat få eleverna att förstå den globala ekonomiska ordningen och världshistorien. Nussbaum anser därmed att innehållet i undervisningen är avgörande för att människor ska få sina kapaciteter tillgodosedda, till exempel kapaciteten till kroppslig integritet.¹³⁰

Det går att koppla Nussbaums teori med den amerikanska forskaren Gerry Mackie vars teori förklaras i rapporten från Rädda barnen. Mackie tar upp tre omständigheter som enligt honom krävs för att få en förändring på praktiserandet av könsstympning. Den första punkten handlar om upplevelsen av könsstympning där det enligt honom är nödvändighet att traditionen slutas upplevas som det ”normala”. Den andra punkten handlar om att få kunskap om traditionens nackdelar. Den tredje omständigheten handlar om att några behöver bryta sig loss och öppet visa att de tillsammans väljer att avstå från traditionen. Den tredje omständigheten kan på så sätt skapa ökade möjligheter för flickor som inte är könsstympade att accepteras av potentiella äktenskapspartners.¹³¹ Den andra punkten i Mackie:s tre stegs-

---

¹²⁷ Adinew, m.fl., 2013, s.1

¹²⁸ Dahlström, 2016, bilaga 1

¹²⁹ Behrehe, 2016, bilaga 2

¹³⁰ Nussbaum, 2013, s.159

¹³¹ Johnsdotter, m.fl., 2005, s.29

modell skulle mycket väl kunna ges genom undervisning. För att undervisningen ska ge befolkningen kunskaper om traditionens nackdelar krävs det dock att undervisningen faktiskt behandlar frågan med en analyserande och kritisk blick. Det handlar därmed om att innehållet i undervisningen är avgörande för om befolkningen ska tillhandahålla den kunskap som krävs för att det ska bli en förändring i praktiserandet av kvinnlig könsstympning.

Avslutningsvis pekar min undersökning på att undervisningen inte nödvändigtvis behöver vara avgörande för vilka kunskaper etiopier besitter och vilken inställning de har till olika former av sexuellt våld. Som ovan nämnt visar artikel 5 att det endast är drygt varannan universitetsstudent av de medverkande studenterna som anses ha kunskap om sexuella och reproduktiva rättigheter. Undervisningens innehåll är därmed mycket avgörande för vilka kunskaper befolkningen kommer få, vilket både Nussbaum och Berehe poängterar. Om skolan inte lär ut om kritiskt tänkande, kroppslig integritet och sexuella rättigheter till eleverna har inte utbildningsnivån någon större betydelse för etiopiernas kunskaper och inställningar till olika former av sexuellt våld.

Vad som är viktigt att poängtera i den här frågan är att det är komplicerat att objektivt mäta människors kunskapsnivå kring en rättighetsfråga, då det inte finns en universell tröskelgräns för när någon anses inneha tillräckligt goda kunskaper om sexuella rättigheter.

5.1.4 Nussbaums kapacitetsmodell applicerat på undersökningens resultat

Den sista frågeställningen: *Vad kan man få ut av innehållsanalysen genom att applicera Nussbaums kapacitetsmodell på undersökningen?* har jag valt att ta in i analysen ovan. För att summera det kort anser Nussbaum att utbildning är en viktig byggsten vid arbetet mot sexuellt våld. Hon nämner inte kvinnlig könsstympning specifikt, vilket gör att jag inte tagit in Nussbaum i den frågan. När det handlar om sexuellt våld i nära relation lyfter hon fram att utbildning ger kvinnor en auktoritet i hemmet samt underlättar kvinnans kapacitet att lämna destruktiva och våldsamma äktenskap. Nussbaum är även tydlig med att innehållet i undervisningen har stor betydelse. Enligt henne är det oerhört viktigt att lyfta fram förmågan att analysera och att ha ett kritiskt tänkande, om undervisningen inte inkluderar dessa förmågor får människor det svårare att tillgodose sina kapaciteter i vuxen ålder.¹³²

---

¹³² Nussbaum, 2013, s.87, 156, 159

Nussbaum är tydlig med att utbildning har en nyckelroll för att få tillgång till andra kapaciteter och att kroppslig integritet är en av dessa. Enligt min tolkning av Nussbaums teori om utbildningens påverkan på tillgången till andra kapaciteter anser hon dock inte att utbildning är den enda lösningen på mänsklig utveckling. Här syftar jag på hur hon diskuterar kring problemen med anpassning. Hon ger ett exempel på utbildning där hon menar att kvinnor som växer upp i ett samhälle där det anses fel att kvinnor ska ägna sig åt utbildning anpassar sig efter det och tankesättet blir därmed djupt inrotat. Då räcker det sällan med att komma med information om fördelarna med utbildning för att alla kvinnor ska ändra uppfattning.¹³³ Hennes tankesätt kring utbildning tror jag även går att applicera på inställningen till kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relationer. Om det anses vara acceptabelt och det sexuella våldet normaliseras i ett samhälle kommer både många kvinnor och män anpassa sig efter det, vilket gör att högre utbildningsnivå möjligtvis inte är tillräckligt för att förändra den generella inställningen bland hela befolkningen. Avslutningsvis utgör inte det här resonemanget ett hinder för att det finns ett möjligt samband mellan utbildningsnivån och omfattningen av olika former av sexuellt våld. Däremot ifrågasätter det eventuella påståenden om att Nussbaum anser att utbildning skulle vara tillräckligt för att motverka olika former av sexuellt våld.

Nussbaum värderar valfrihet högt i sin kapacitetsmodell. Hon anser att ”alla borde komma över en viss tröskelnivå av kombinerade förmågor, inte i betydelsen av påtvingad funktion utan i betydelsen av reell frihet att välja och agera.”¹³⁴ Hon tar upp kvinnors rätt till kroppslig integritet och att den inte är allmänt accepterad i många länder när det handlar om sexuella övergrepp inom äktenskap. Här skriver hon att hennes modell till viss del inskränker friheter i den form att kapacitetsmodellen inskränker friheter som i sig strider mot både lika rättigheter, friheter och möjligheter. För att stärka sin poäng ger hon exempel på att mäns frihet att ha samlag med sin fru mot hennes vilja inte är en frihet att eftersträva.¹³⁵ Även när det kommer till valfrihet bland barn går hon bort från idén om att valfrihet ska vara en central del. Hon menar att det bland annat är försvarbart att ha obligatorisk skolgång då det är ett sätt att få tillgång till kapaciteter i vuxen ålder.¹³⁶ När det kommer till obligatorisk skolgång

---

¹³³ Nussbaum, 2013, s.90

¹³⁴ Nussbaum, 2013, s.33

¹³⁵ Nussbaum, 2013, s.79

¹³⁶ Nussbaum, 2013, s.35, 159f.

poängterar hon att det i vissa fall inte alltid är realistiskt att kräva skolgång. Precis som i fallet med Etiopien är det vanligt att fattigdom leder till att barn inte får grundläggande skolgång, då försörjningsplikten gör att föräldrar inte har råd att ta barnen till skolan. I dessa fall menar hon att det istället är bättre att använda andra tillvägagångssätt för att få fler barn att gå i skolan. Ett lyckat alternativ är enligt henne att locka med gratis skollunch till barnen. Det gör att föräldrarna kan skicka iväg barnen utan att behöva oroa sig för ekonomin på samma sätt.¹³⁷

Till skillnad från Nussbaum ifrågasätter Anne Trine Kjørholt synen på att utbildning är roten till en bättre levnadsstandard. Som ovan nämnt resonerar Kjørholt kring om huruvida utbildning är en hållbar utvecklingsstrategi för Etiopien. Hennes studie pekar på att det finns en fara med att universella rättigheter kan ta ifrån individer deras sociokulturella tillhörighet.¹³⁸ Hon ger här exempel på att barn som går i skolan riskerar att gå miste om de lärdomar som har gått genom generationer. Det kan ges i uttryck genom att barnen inte får lära sig om alternativa näringskällor från vilda växter i naturen, vilket kan ge förödande konsekvenser under perioder av matbrist.¹³⁹ Det här är en aspekt som är värd att ta med vid en eventuell diskussion kring om huruvida utbildning är det bästa alternativet för alla samhällen i alla lägen. I den här undersökningen har följderna av utbildning enbart fokuserat på frågan om kroppslig integritet, vilket gör att andra konsekvenser av utbildningsfrågan hamnat i skymundan. Samtidigt är det viktigt att inte glömma de möjligheter som följer av läs-, räkne- och skrivkunnighet. Som ovan nämnt anser Nussbaum att alla de kapaciteter som följer av utbildning är tillräckliga för att det ska gå att rättfärdiga obligatorisk skolgång.

5.2 Diskussion

I startpunkten av den här undersökningen hade jag en föreställning om att utbildning har en avgörande roll för att motverka förekomsten av sexuellt våld. Jag ansåg även att innehållet på undervisningen är väsentlig för att människor ska få en uppfattning om vilka rättigheter vi har som människor samt vilka skyldigheter vi har vid bemötande av våra medmänniskor. Under arbetets gång har den här föreställningen blivit något vagare och jag har fått en större insikt i att verkligheten är mer komplex än vad jag tidigare

---

¹³⁷ Nussbaum, 2013, s.29

¹³⁸ Kjørholt, 2013, s.254

¹³⁹ Kjørholt, 2013, s.251

uppskattat. Det är svårt att med säkerhet uppvisa huruvida utbildning har en betydande roll vid motverkandet av olika former av sexuellt våld utan att även ta in andra möjliga samband, för att sedan väga dessa mellan varandra. Då det skulle krävt betydligt mer utrymme och tid har jag inte haft möjlighet att fördjupa mig i andra tänkbara samband. Jag har däremot nämnt några andra faktorer i analysen, exempelvis den rättsliga aspekten som utrikesdepartementet tar upp i sin rapport om mänskliga rättigheter i Etiopien år 2016.

Vid sökandet av primärmaterial i LUB Search fanns det en begränsad mängd material som passade in på de kriterier jag satte upp. När jag sökte på: ”Sexual Intimate Partner Violence” AND Education AND Ethiopia” fanns det inga resultat som matchade mina kriterier, medan det kom upp 7 resultat med samma avgränsning när jag använde sökorden: ”Female Genital Mutilation” AND Education AND Ethiopia”. Det tyder på att det finns begränsat med forskning inom det här forskningsområdet. Tack vare att det fanns mer forskning på kvinnlig könsstympning i Etiopien gick det att hitta mer resultat där utbildningsfrågan nämndes, jämfört med den bristande forskning som hittades angående sexuellt våld i Etiopien.

Eftersom min undersökning bygger på resultat av tidigare forskning går undersökningen i linje med vad tidigare forskning kommit fram till inom mitt valda område. Undersökning sticker därmed inte ut från annan forskning. Däremot ger den nya perspektiv genom att ta in Nussbaums kapacitetsmodell som teori. Genom användningen av Nussbaums kapacitetsmodell har jag haft som utgångspunkt att utbildning är en byggsten för rätten till kroppslig integritet. Sedan har jag gjort en kvalitativ innehållsanalys för att se om tidigare forskning och rapporter inom ämnet instämmer i Nussbaums perspektiv, för att slutligen placera Nussbaums teori på mitt resultat av innehållsanalysen. Det har gjort att min studie haft ett tydligare fokus på utbildningsfrågan i samband med olika former av sexuellt våld, i jämförelse med vad mycket av den tidigare forskningen haft. Majoriteten av den forskning jag funnit och använt mig av har endast haft utbildningsfrågan som en sidoaspekt av forskningen, medan jag valt att placera utbildningsfrågan i centrum för min studie. Det gör att min studie har bidragit med nya perspektiv till det nuvarande forskningsläget och förhoppningsvis kommer den vara till hjälp vid framtida studier inom ämnet. Med tanke på att det hittats begränsat med tidigare forskning kring mina frågor finns det stora möjligheter för den framtida forskningen inom det här forskningsområdet. Det krävs mer omfattande studier för att med säkerhet kunna klarlägga huruvida det finns ett

direkt samband mellan utbildningsnivån och olika former av sexuellt våld i hela Etiopien.

6 Sammanfattning

Mitt syfte med undersökningen var att genom en kvalitativ innehållsanalys, med Nussbaums kapacitetsmodell som teori, få en djupare förståelse för vilken inverkan utbildning har för att motverka sexuellt våld i form av kvinnlig könsstympning och sexuellt våld i nära relation inom Etiopien.

För att kunna nå mitt syfte har jag utgått från tre frågeställningar, I undersökningen valde jag att utgå från fem andra forskningsfrågor, som i sin tur hjälpte mig att besvara de stora frågeställningarna. Mina tre övergripande frågeställningar har varit:

Går det att finna ett samband mellan utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning samt sexuellt våld i nära relation i Etiopien?

Hur stor påverkan har undervisningsinnehållet på befolkningens kunskaper om sexuella rättigheter i Etiopien?

Vad kan man få ut av innehållsanalysen genom att applicera Nussbaums kapacitetsmodell på undersökningen?

Nussbaum värderar utbildning högt i sin kapacitetsmodell. Genom att applicera Nussbaums kapacitetsmodell på min undersökning har jag haft Nussbaums syn på utbildningsfrågan som utgångspunkt och som perspektiv i analysen. Därmed har jag utgått från Nussbaums syn på att utbildning har en viktig roll i flera avseenden när det rör sig om att motarbeta olika former av sexuellt våld. Enligt henne är utbildning ett sätt att stärka kvinnans auktoritet i hemmet och underlätta kapaciteten att lämna relationer där sexuellt våld förekommer. Nussbaum anser även att undervisningsinnehållet har stor betydelse för vilka kapaciteter som tillfredsställs i vuxen ålder.

Min undersökning pekar på att undervisningsinnehållet har stor påverkan på vilka kunskaper den etiopiska befolkningen besitter kring sexuella rättigheter. Det krävs att skolan lär ut om bland annat kroppslig integritet och om kritiskt tänkande för att befolkningens kunskaper och inställningar till sexuellt våld ska förbättras med högre utbildningsnivå. Jag har dock inte fördjupat mig i andra aspekter och kan därmed inte fastställa hur stor påverkan undervisningsinnehållet har i förhållande till andra faktorer bakom kunskapsnivån hos befolkningen i Etiopien.

Sammanfattningsvis har mina studier pekat på att det finns ett samband mellan

utbildningsnivån och förekomsten av kvinnlig könsstympning i Etiopien. Jag vill dock reservera mig för att det inte går att dra för stora slutsatser då min kvalitativa innehållsanalys är begränsad av mängden material, vilket gör att det inte med säkerhet går att utesluta att det är möjligt att dra andra slutsatser vid användning av annat material. När det kommer till utbildningsnivån kopplat till sexuellt våld i nära relationer inom Etiopien finns det en stor brist på tidigare forskning inom ämnet. Av den forskning jag fann är alla överens om att det finns en koppling, men jag kunde inte finna ett genomgående mönster kring sambanden. Förhållandet mellan utbildningsnivån och praktiserandet av sexuellt våld av sin partner skiljer sig åt från studie till studie, även om majoriteten av mitt material har varit överens om att utbildningsbrist är en faktor bakom sexuellt våld generellt sätt. Därmed återstår frågan om utbildnings betydelse för att motverka sexuellt våld i nära relation.

Referenser

Abate, Bedilu Abebe, m.fl. "Determinants of intimate partner violence during pregnancy among married women in Abay Chomen district, Western Ethiopia: a community based cross sectional study." *BMC Women's Health, CINAHL Complete, EBSCOhost*, 2016, 16:16

Adinew, Yohannes Mehretie, Worku, Abebaw Gebeyehu, Mengesha, Zelalem Birhanu, "Knowledge of reproductive and sexual rights among University students in Ethiopia: institution-based cross-sectional", *BMC International Health and Human Rights*, 2013 **13**:12.

Berhane, Yemane, "Ending Domestic Violence against Women in Ethiopia", *Ethiopian Journal of Health Development*. Vol.18 n.3, s. 131-132, 2004

Bryman, Alan, *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*, Studentlitteratur, Lund, 1997

Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, upplaga 2:1, Liber, Malmö, 2011

Central Statistical Agency (CSA) [Etiopien] och ICF, *Ethiopia: Demographic and Health Survey 2016: Key Indicators Report*, Addis Abeba, Ethiopia, och Rockville, Maryland, USA, publicerad Oktober 2016

Chai, Jeanne, m.fl., "Association between intimate partner violence and poor child growth: results from 42 demographic and health surveys." *Bulletin Of The World Health Organization* 94, no. 5 s.331-339. *CINAHL Complete, EBSCOhost*, 2016

Gajaa, Mulugeta, et al. "Prevalence and associated factors of circumcision among daughters of reproductive aged women in the Hababo Guduru District, Western Ethiopia: a cross-sectional study." *BMC Women's Health* 16, s.1-9. *Academic Search Complete, EBSCOhost*, 2016

Gebretsadik, G. G., och Weldearegay, G. G., "Knowledge on reproductive and sexual rights and associated factors among youths, Shire town, Tigray, Northern Ethiopia.", *International Journal Of Research In Pharmacy & Science* 6, no. 2, s.30-37, *Academic Search Complete*, 2016

Kjørholt, Anne Trine, "Childhood as Social Investment, Rights and the Valuing of Education.", *Children & Society* 27, no. 4 s.245-257, 2013

Nussbaum, Martha Craven, *Främja förmågor: en modell för mänsklig utveckling*, Karneval, Stockholm, 2013

Nussbaum, Martha Craven, *Women and Human Development: the Capabilities Approach*, Cambridge University Press, Cambridge, 2000

S Johndotter, R Aregai, A Carlbon, K Moussa och B Essén, "Aldrig mina döttrar": *En studie om attityder till kvinnlig omskärelse bland etiopier och eritreaner i Sverige*, Rädda Barnen, 1. uppl., Elanders Info logistics Väst AB, Stockholm, 2005

Setegn, Tesfaye, Yihunie Lakew, and Kebede Deribe. "Geographic Variation and Factors Associated with Female Genital Mutilation among Reproductive Age Women in Ethiopia: A National Population Based Survey." *Plos ONE* 11, no. 1, s.1-17, *Academic Search Complete*, EBSCOhost, 2016

Tamire, Mulugeta, och Mitike Molla. "Prevalence and belief in the continuation of female genital cutting among high school girls: a cross-sectional study in Hadiya zone, Southern Ethiopia." *BMC Public Health* 13, no. 1 s.1-19. *Academic Search Complete*, EBSCOhost, 2013

Virtanen, Ulrika och Wahlstedt, Jessica, *Faktorer som påverkar kvinnans hälsa i Etiopien*, (Examensarbete inom vård och omsorgsprogrammet), Yrkeshögskolan Arcada, institutionen för hälsa och välfärd, Helsingfors, 2013

United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, "Education and literacy", 2016 UNESCO Institute of Statistics, hämtat 2016-12-19, <<http://uis.unesco.org/en/country/ET>>

United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, "Introducing UNESCO",

hämtad 2016-12-30,

<http://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco>

Utrikesdepartementet, ”Mänskliga rättigheter i Etiopien 2010”, Allmänna dokument om biståndet och utvecklingsfrågor, publicerad 2010-01-01, hämtad: 2016-11-16,

<http://www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-varlden/ud-s-rapporter-om-manskliga-rattigheter/afrika-och-soder-om-sahara?c=Etiopien>

Intervjuer

Behrehe, Mehret Equbay, finnes under bilaga 2, genomförd 13 december 2016

Dahlström, Anette, finnes under bilaga 1, genomförd 3 december 2016

Bilagor

Intervju med Anette Dahlström

Genomförd 9 december 2016.

Format: mejlkontakt

Namn: Anette Dahlström

Yrkesposition: Handläggare för rättssektorn och mänskliga rättigheter på ambassaden i Addis Abeba

Har du arbetat med utbildningsfrågor i Etiopien eller utanför Etiopien?

Nej inte inom den formella utbildningssektorn.

Om ja, på vilket sätt?

Har du arbetat med frågor som rör sexuellt våld i Etiopien eller utanför Etiopien?

Jag anlände i Etiopien för ca 3 månader sedan. Ett av mina ansvarsområden är jämställdhet där våld mot kvinnor ingår. Jag har under denna period arbetat med civila samhällsorganisationer som arbetar med att förhindra och sprida medvetenhet kring dessa frågor.

Tidigare har jag arbetat med och i flera länder i Asien (Kambodja, Vietnam, Indonesien, Östtimor, Sri Lanka och Kina). Där har jag ansvarat för mänskliga rättigheter där kvinnors rättigheter ingått. Ofta har frågor kring sexuellt våld varit mycket aktuella.

Om ja, på vilket sätt?

Det har ofta rör sig om stöd och samarbete med civila samhällsorganisationer som på lokal nivå arbetar med att sprida kunskap om frågorna och på dess konsekvenser. Det är ofta djup rotade attityder och värderingar som tar lång tid att påverka. Vidare arbetar många CSO med så kallade safe house, rättshjälp för denna typ av övergrepp. Ofta är lagstiftningen relativt bra och det är implementering som brister. I vissa länder har jag dock arbetat med att ändra

policys och lagstiftning på området samt utbildat polis och rättsväsende om hur man ska ta hand om offer och förövare när det gäller dessa typer av övergrepp/brott.

Hur utbredd anser du att olika former av sexuellt våld (exempelvis könsstympning och våld i nära relationer) är i Etiopien?

Mycket utbredd! I synnerhet på landsbygden och vissa regioner, te x SNNRP verkar särskilt utsatt. Jag tror jag skickade dig en rapport från UN Women som kunde ange några siffror.

Vad anser du är de största faktorerna till att sexuellt våld förekommer i Etiopien?

Att kvinnor och män inte har lika villkor och möjligheter. Det handlar ofta om att ha makt och kontrollera kvinnan. Religion och uråldriga traditioner spelar också en avgörande roll i Etiopien.

Vilka metoder är enligt dig viktigast att arbeta med för att förebygga sexuellt våld?

Börja med sexualundervisning i skolorna i tidig ålder. Det gör man inte här i Etiopien. Det ingår ännu inte i läroplanen. Man anser här att ungdomar, i synnerhet ogifta kvinnor inte är sexuellt aktiva.

Medvetandegörande om dess skador.

Insatser för att möjliggöra ökat politiskt och ekonomisk deltagande för kvinnor. I syfte att göra dem mer oberoende och få möjlighet att föra fram och driva de frågor de bedömer viktiga för deras beslut och liv.

Det är mycket viktigt att inkludera pojkar och män i arbetet, detta är ingen kvinno/flickofråga, det är en samhällsfråga och mäns syn och handling gentemot kvinnor måste därmed förändras.

Skulle du säga att brist på utbildning hos befolkningen är en viktig faktor till att det förekommer sexuellt våld i Etiopien?

Ja, men inte bara. Det är många utbildade etiopier som tycker könsstympning är bra och viktigt. Det handlar om att skapa en förståelse för alternativa, mindre fysiskt skadliga, riter för att fira att flickor håller på att bli vuxna. Och det handlar om att skapa en förståelse för att det är en handling som är skadlig för flickorna och flickors kroppar har lika mycket rättigheter som pojkars kroppar.

Hur viktig anser du att kvalitén på utbildningen är när det kommer till att förebygga

sexuellt våld inom nära relationer samt praktiserandet av könsstympning?

Den är viktig. Se ovan om sexualundervisning.

Tack för din tid!

Intervju med Mehret Equbay Berehe

Genomförd 13 december 2016

Format: mejlkontakt

Name: Mehret Equbay Berehe

Position: Campaign Organizer, Yellow Movement

Have you ever worked with questions regarding education in Ethiopia or abroad?

Yes.

If yes, in what way?

i'm currently a camapign organizer at the Yellow Movement AAU, which is a Youth lead initiative in Addis Ababa University that works to empower women in higher education. I also work as a Highschool teacher at the International Leadership Academy of Ethiopia.

Have you ever worked with questions regarding sexual violence in Ethiopia or abroad?

Yes.

If yes, in what way?

I'm a Camapign Organizer at the Yellow Movement which is manly focused on encouraging discussion on Gender roles and values.

From your point of view, how common are different forms of sexual violence in Ethiopia? (Especially intimate partner sexual violence and female genital cutting)

It's very difficult to say, Ethiopia has very little research on Gender Based Violence. Recently, there is more media coverage on the issue (specially on intiamte partner sexual violence) and specific instances of GBV but there is no way to know if it is increasing and how prvalent it is. Generally, the Ethiopian culture is condusive for GBV. Wheather it is Rape or Catcalling, the culture excuses violence.

Genetil Mutilation is better documented, its practiced most popularly in the Nort-East and South-Eastern part of Ethiopia in the regions of Afar and Somalia. Since the government launched a nationwide campaign against Genetil Mutilation over the past few years it has been decreasing on steady rate.

From your point of view, how do you best prevent these sort of problems?

Activism! The cultures we practice have a large impact on how Men and Women act and how they experience anger and treat the other sex. We need to understand how our cultures feed into this big problem of GBV.

Would you say that lack of education is one of the reasons behind sexual violence?

Yes, to some degree. I do activism in a higher level educational institute but I don't feel that the discussion I have in campus have more depth than those I have outside. Although education can provide for basic moral values it doesn't necessarily imply the desired output.

When it comes to preventing sexual violence how important do you think the quality of education is?

Very! Schools need to focus more on the desired output rather than just focusing on steps. Do we want responsible citizens or engineers? Because a responsible engineer would do more for the community. Classes need to focus more on social values rather than just facts. We need to discuss cultural values more often.

Thank you for your time!